

Prirodne atrakcije kao motivacijski čimbenik posjetitelja Parka prirode Učka

Babin, Helena

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:191:755931>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-24**



Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management](#)



SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni diplomski studij

HELENA BABIN

**Prirodne atrakcije kao motivacijski čimbenik posjetitelja Parka
prirode Učka**

**Natural attractions as a motivational factor to visitors of Nature
park Učka**

Diplomski rad

Opatija, 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni diplomski studij
Održivi razvoj turizma

**Prirodne atrakcije kao motivacijski čimbenik posjetitelja Parka
prirode Učka**

**Natural attractions as a motivational factor to visitors of Nature
park Učka**

Diplomski rad

Kolegij: **Vrednovanje prirodnih resursa u
turizmu**

Student:

Helena BABIN

Mentor: **Doc. dr. sc. Hrvoje GROFELNIK**

Matični broj:

3652/17

Opatija, travanj 2024.



IZJAVA STUDENTA - AUTORA O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG ZAVRŠNOG/DIPLOMSKOG/DOKTORSKOG RADA

Helena Babin
(ime i prezime studenta)

ds3652,
(Matični broj studenta)

Izjavljujem da kao student - autor Diplomskog rada dozvoljavam Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci.

U svrhu podržavanja **otvorenog pristupa završnim / diplomskim / doktorskim radovima** trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Sveučilišta u Rijeci, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog mog Diplomskog rada kao autorskog djela pod uvjetima Creative Commons licencije **CC BY** Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>.

Opatija, 8.4.2024.

Student - autor:

(potpis)

Sažetak

Ovim diplomskim radom istražuje se međusobna veza između prirodnih atrakcija i motivacijskih čimbenika posjetitelja na primjeru Parka prirode Učka. Park prirode Učka je zaštićeno područje koje se proteže kroz Istarsku i Primorsko-goransku županiju, bogato prirodnim znamenitostima i zanimljivim geološkim formacijama te biljnim i životinjskim svijetom. Metodom anketiranja posjetitelja i intervjuiranja Uprave Parka prirode Učka istraženi su različiti motivi posjeta, percepcija prirodnih atrakcija te njihov utjecaj na posjetiteljsko iskustvo. Rezultati ovog istraživanja pružaju vrijedan uvid u važnost prirodnih atrakcija i njihovog očuvanja kao ključnog faktora za privlačenje posjetitelja, te prijedloge za daljnji razvoj Parka prirode Učka u kontekstu održivog turizma.

Ključne riječi: prirodne atrakcije, motivacijski čimbenici, Park prirode Učka, zaštićeno područje, održivi turizam

Summary

This master thesis aims to research the correlation between natural attractions and motivational factors that bring visitors to the Učka Nature Park. Učka Nature Park is a protected area, located in Istria and Primorsko-goranska county, filled with beautiful sights of nature and interesting geological formations, as well as diverse flora and fauna. Using the survey method with visitors and the interviewing method with the management of Učka nature park, different visitation motives were researched as well as the perception of natural attractions and their effect on the visitor experience. The results of this research provide valuable insight on the importance of natural attractions and their preservation as a key factor for attracting visitors, as well as suggestions for future development of the Učka Nature Park in the context of sustainable tourism.,

Key words: natural attractions, motivational factors, Učka Nature Park, protected area, sustainable tourism.

Sadržaj

<i>Uvod</i>	1
1. Zaštićena područja	2
1.1. Vrste zaštićenih područja u Republici Hrvatskoj	3
1.2. Zaštićena prirodna područja Primorsko-goranske županije	7
1.3. Zaštićene prirodna područja Istarske županije	10
2. Park prirode Učka	13
2.1. Prirodne atrakcije Parka prirode Učka	14
2.1.1. Geologija, geomorfologija i tlo.....	15
2.1.2. Hidrologija.....	18
2.1.3. Klima.....	21
2.1.4. Flora.....	22
2.1.5. Fauna.....	25
2.2. Društvene (antropogene) atrakcije	28
3. Učka Outdoor	31
3.1. Planinarenje	31
3.2. Poučne staze	33
3.3. Biciklizam	35
3.4. Trail trčanje	37
3.5. Slobodno penjanje	38
3.6. Paragliding (letenje)	39
4. Istraživanje veza prirodnih atrakcija Parka prirode Učka i motiviranosti posjetitelja Parka	40
4.1. Istraživanje motivacijskih čimbenika posjetitelja Parka prirode Učka	40
4.2. Istraživanje upravljanja i posjećenosti Parka prirode Učka	59
<i>Zaključak</i>	65
<i>Popis literature</i>	67
<i>Popis ilustracija</i>	70

Uvod

Parkovi prirode su područja koja su pod zaštitom zbog svoje izrazite bioraznolikosti i vrijednosti u smislu ekoloških značajki. Na području Hrvatske postoji 12 Parkova prirode, a u ovom radu će se istraživanje usmjeriti konkretno na Park prirode Učka. Park prirode Učka je zahvaljujući svojem položaju koji obuhvaća dijelove Primorsko-goranske i Istarske županije, veoma česta destinacija za posjetitelje koji vole opuštanje u miru prirode, a i za one koji su entuzijastični po pitanju aktivnosti na otvorenom. Prirodne atrakcije imaju veliku ulogu za posjećenost Parka prirode Učka jer je to područje zanimljivih geoloških značajki, ugodne klime te bogate flore i faune. U ovom diplomskom radu dublje će se analizirati uloga prirodnih atrakcija Parka prirode Učka kao ključnog motivacijskog čimbenika za posjetitelje.

Predmet ovog diplomskog rada je važnost uloge prirodnih atrakcija kao motivacijskog faktora posjetitelja Parka prirode Učka. Cilj rada je identificirati najznačajnije prirodne atrakcije Parka prirode Učka te razumjeti koji motivi potiču posjetitelje za posjetu istog, a sve u svrhu pametnog upravljanja prirodnim resursima te razumijevanja važnosti očuvanja ovog područja.

Metode koje su korištene pri izradi ovog rada su metoda indukcije, metoda dedukcije, metoda komparacije, metoda deskripcije, statistička metoda, analitička metoda, metoda anketnog upitnika te metoda intervjua.

Diplomski rad sastoji se od četiri poglavlja sa pripadajućim potpoglavljima. Rad započinje uvodom u kojem su definirani predmet te cilj rada, kao i metode koje su korištene pri pisanju rada. Zatim slijedi prvo poglavlje u kojem se govori općenito o zaštićenim područjima, vrstama zaštićenih područja u Hrvatskoj te o zaštićenim područjima Primorsko-goranske i Istarske županije s obzirom da se Park prirode Učka prostire upravo u tim županijama. Nadalje, slijedi drugo poglavlje koje se odnosi na Park prirode Učka te na prirodne i antropogene atrakcije istoga. Treće poglavlje odnosi se na projekt Učka Outdoor kojim su obuhvaćene sve potencijalne aktivnosti kojima se posjetitelji mogu baviti u Parku prirode Učka. U četvrtom poglavlju odrađena je analiza rezultata dobivenih istraživanjem koje je provedeno putem anketnog upitnika te intervjua s Upravom Parka prirode Učka. Posljednji dio rada je zaključak u kojem se ističu prijedlozi te vlastiti stavovi.

1. Zaštićena područja

Zaštićena područja su specifični dijelovi zemlje koji su pravno zaštićeni kako bi se očuvale prirodne i kulturne vrijednosti, biološka raznolikost te osigurala održivost ekosustava za sadašnje i buduće generacije. Ova područja imaju ključnu ulogu u očuvanju ekološke ravnoteže i bioraznolikosti te igraju važnu ulogu u očuvanju georaznolikosti, vode, tla i zraka.

Prema Međunarodnoj uniji za očuvanje prirode (IUCN) zaštićeno područje jest: „Jasno definirano područje koje je priznato sa svrhom i kojim se upravlja s ciljem trajnog očuvanja cjelokupne prirode, usluga ekosustava koje ono osigurava te pripadajućih kulturnih vrijednosti, na zakonski ili drugi učinkoviti način.“¹

Jedna od ključnih funkcija zaštićenih područja je očuvanje bioraznolikosti. Nastoji se očuvati raznolikost biljnih i životinjskih vrsta, uključujući mnoge ugrožene i endemske vrste koje postoje samo u određenim područjima. Druga je važna funkcija očuvanje prirodnih ekosustava. Ekosustavi poput šuma važni su zbog apsorpcije CO₂ iz atmosfere i smanjenja utjecaja klimatskih promjena. Istraživanje je pokazalo kako emisija CO₂ od turizma i turistički povezanih aktivnosti u tunelu Učka iznosi čak 30,5%. Na godišnjoj razini potrebno je 4,45% od ukupnog biokapaciteta Parka prirode Učka kako bi se apsorbirale emisije CO₂ iz tunela Učke.² Osim svoje ekološke vrijednosti, zaštićena područja imaju i značajnu kulturnu vrijednost. Često su to područja bogata arheološkim nalazištima, spomenicima kulturne baštine i tradicionalnim znanjima lokalnih zajednica. Također, zaštićena područja pružaju mogućnosti za istraživanja i edukaciju, te omogućuju upotrebu u svrhu rekreacije i turizma.

Sve se više pažnje pridaje se osnivanju i upravljanju zaštićenim područjima. S jedne strane, tu je važnost o očuvanju bioraznolikosti i ekosustava. S druge strane, postoji želja za ostvarivanjem koristi od turizma na tim područjima. U Hrvatskoj postoji 409 zaštićenih područja što čini 9,3% ukupnog teritorija Republike Hrvatske. ³

¹ <http://www.haop.hr/hr/tematskapodrucja/zasticena-podrucja/zasticena-podrucja/sto-je-zasticeno-podrucje> (15.06.2023.)

² Grofelnik i Kovačić (2023.)

³ <https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-za-zastitu-prirode-1180/zasticena-podrucja/1188> (06.02.2024.)

Suvremeno upravljanje zaštićenim područjima uključuje tri temeljna cilja:

- Očuvanje – trajno očuvati i unaprijediti prirodnu i kulturnu baštinu
- Edukacija i rekreacija – promovirati mogućnost za razumijevanje i uživanje u netaknutoj prirodi i kvalitetama parka
- Jačanje lokalne zajednice – suradnja sa lokalnom zajednicom kako bi se ostvario regionalni gospodarski rast i razvoj, osigurao održivi prihod te otvorila nova radna mjesta.⁴

1.1. Vrste zaštićenih područja u Republici Hrvatskoj

Republika Hrvatska nalazi se na geografskom položaju koji je podložan različitim isprepletenim biografskim utjecajima: panonskim, dinarskim, mediteranskim i predalpskim. Iz tog razloga krasi ga bogata bioraznolikost i jedinstven krajobraz koji je potrebno zaštititi. Zaštićena područja od velikog su značaja za Republiku Hrvatsku te će se njihov broj zasigurno sve više povećavati.

U Republici Hrvatskoj postoji 9 kategorija zaštite. Prema Zakonu o zaštiti prirode osobitu zaštitu imaju:⁵

1. Strogi rezervat
2. Nacionalni park
3. Posebni rezervat
4. Park prirode
5. Regionalni park
6. Spomenik prirode
7. Značajni krajobraz
8. Park šuma
9. Spomenik parkovne arhitekture.

⁴ Martinić, *Upravljanje zaštićenim područjima prirode – Planiranje, razvoj i održivost*, 19.

⁵ <https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-za-zastitu-prirode-1180/zasticena-podrucja/1188> (15.06.2022.)

Tablica 1. Broj zaštićenih područja i ukupna površina po kategorijama zaštite

Kategorija zaštite	Broj zaštićenih područja	Ukupna površina (%)
Strogi rezervat	2	0,03 % RH
Nacionalni park	8	1,10 % RH
Posebni rezervat	80	0,46 % RH
Park prirode	12	5,27 % RH
Regionalni park	2	1,16 % RH
Spomenik prirode	79	0,00 % RH
Značajni krajobraz	79	1,34 % RH
Park šuma	27	0,03 % RH
Spomenik parkovne arhitekture	120	0,01 % RH
UKUPNO	409	9,39 % RH

Izvor: <https://www.biportal.hr/gis> (16.06.2023.)

Iz tablice se može iščitati kako od ukupnih 409 zaštićenih područja, najveći broj čine spomenici parkovne arhitekture. Parkova prirode ima sveukupno 12 a površinski čine 5,27% od ukupno 9,39% sveukupne površine zaštićenih područja u RH. Bitno je istaknuti i da u Hrvatskoj postoji čak 8 nacionalnih parkova te 2 stroga rezervata.

Kako bi se očuvala i zaštitila zaštićena područja, njima upravljaju javne ustanove. One štite, održavaju te promiču zaštićena područja kako bi se očuvala izvornost prirode te kako bi se osiguralo da se prirodni procesi odvijaju neometeno. Također, nadziru održivo korištenje prirodnih resursa. poduzimaju mjere za zaštitu prirode i provode monitoring kako bi se pratilo stanje očuvanosti zaštićenih područja.

S obzirom da je Park prirode Učka tema ovog rada, nadalje će se reći nešto više o samim parkovima prirode. Za usporedbu će se objasniti i nacionalni parkovi kako bi se istaknule razlike.

Parkovi prirode su prostrana prirodno ili dijelom kultivirana područja kopna i/ili mora velike bioraznolikosti i/ili georaznolikosti, s vrijednim ekološkim obilježjima, naglašenim krajobraznim i kulturno-povijesnim vrijednostima. Park prirode ima znanstvenu, kulturnu, odgojno-obrazovnu i

rekreativnu namjenu, a u njemu su dopuštene gospodarske i druge djelatnosti te zahvati kojima se ne ugrožavaju njihova bitna obilježja i uloga.

U Hrvatskoj postoji 12 parkova prirode a to su:

1. Park prirode Biokovo
2. Park prirode Kopački rit
3. Park prirode Lastovsko otočje
4. Park prirode Lonjsko polje
5. Park prirode Medvednica
6. Park prirode Papuk
7. Park prirode Telašćica
8. Park prirode Učka
9. Park prirode Velebit
10. Park prirode Vransko jezero
11. Park prirode Žumberak – Samoborsko gorje
12. Park prirode Dinara⁶

Nacionalni parkovi su prostrana, pretežno neizmijenjena područja kopna i/ili mora iznimnih i višestrukih prirodnih vrijednosti koja obuhvaćaju jedan ili više sačuvanih ili neznatno izmijenjenih ekosustava. Namijenjeni su očuvanju izvornih prirodnih i krajobraznih vrijednosti, a imaju znanstvenu, kulturnu, odgojno-obrazovnu te rekreativnu namjenu. U nacionalnom parku su dopušteni zahvati i djelatnosti kojima se na ugrožava izvornost prirode, a zabranjena je gospodarska uporaba prirodnih dobara.

U Republici Hrvatskoj nalazi se 8 nacionalnih parkova:

1. Nacionalni park Brijuni
2. Nacionalni park Krka
3. Nacionalni park Kornati
4. Nacionalni park Mljet
5. Nacionalni park Paklenica

⁶ <https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-za-zastitu-prirode-1180/zasticena-podrucja/parkovi-prirode/1196> (16.06.2023.)

6. Nacionalni park Plitvička jezera
7. Nacionalni park Risnjak
8. Nacionalni park Sjeverni Velebit⁷

Nacionalni parkovi i parkovi prirode su zaštićena područja koja imaju za cilj očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti, ali postoje neke ključne razlike među njima. Te razlike mogu varirati ovisno o zemlji, s obzirom da različite zemlje imaju i različite definicije i pristupe upravljanju zaštićenim područjima. Nacionalni parkovi imaju za cilj zaštititi bogatstvo prirode i očuvati ekosustave u njihovom prirodnom stanju. Oni se usredotočuju na očuvanje raznolikosti biljnog i životinjskog svijeta, rijetkih vrsta, pejzaža i prirodnih fenomena. Obično imaju nešto strože propise i ograničenja kako bi se minimizirao negativan utjecaj ljudskih aktivnosti na prirodno okruženje. Ograničenja se mogu primjenjivati na kamping, ribolov, lov i druge aktivnosti koje bi mogle narušiti prirodnu ravnotežu. Često imaju razvijene programe edukacije kako bi posjetitelji bolje razumjeli vrijednosti područja i važnost njegova očuvanja. Posjetiteljima se omogućuje da uživaju u prirodi s minimalnim utjecajem na okoliš. Obično su pod upravom države ili vlade na nacionalnoj razini.

Parkovi prirode također imaju za cilj zaštititi prirodne i kulturne vrijednosti, ali obično se više usredotočuju na cjelokupni krajolik, uključujući i kulturne aspekte poput tradicionalne poljoprivrede, starih naselja ili povijesnih građevina. Parkovi prirode mogu imati manje stroge propise u usporedbi s nacionalnim parkovima. To znači da su dozvoljene određene aktivnosti koje bi u nacionalnim parkovima bile zabranjene. Parkovi prirode mogu biti organizirani na regionalnoj ili lokalnoj razini, ovisno o zemlji i njezinom sustavu zaštite prirode. Parkovi prirode ponekad mogu dopuštati održivo korištenje prirodnih resursa, kao što su šumarstvo, ribolov ili tradicionalna poljoprivreda, pod uvjetom da se to radi na način koji ne ugrožava osnovne ciljeve zaštite područja.

Važno je napomenuti da su ove razlike općenite i mogu postojati iznimke ili varijacije u različitim zemljama. Također, terminologija i definicije mogu se razlikovati od zemlje do zemlje, pa je uvijek dobro provjeriti specifičnosti zaštićenih područja u određenoj zemlji ili regiji.

⁷ <https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-za-zastitu-prirode-1180/zasticena-podrucja/nacionalni-parkovi/1194> (16.06.2023.)

1.2 Zaštićena prirodna područja Primorsko-goranske županije

Primorsko-goranska županija obuhvaća 14 gradova i 22 općine te 509 naselja u sastavu gradova i općina.⁸ Ova županija vrlo je specifična po pitanju prirodnih zanimljivosti s obzirom da se radi o županiji koja obuhvaća more, otoke, priobalje i gorje. Važno je reći nešto više o zaštićenoj baštini ove županije s obzirom da se Park prirode Učka kao glavna tema ovog rada, jednim dijelom prostire upravo na ovom području.

Morski dio obuhvaća Kvarnerski zaljev sa Riječkim zaljevom, Velebitskim i Vinodolskim kanalom, Kvarnerićem i Kvarnerom koji je razdvojen sa četiri otočne skupine a to su Krk, Cres, Rab i Lošinj. Primorsko-goranska županija sveukupno ima 55 otoka te više od 60 hridi i preko 10 grebena. Primorski dio dijeli se na libunijsko, riječko te crikveničko-vinodolsko priobalje. Gorski dijelovi obuhvaćaju šumovita prostranstva Gorskog kotara i gorske lance Učke i Ćićarije. U ovoj županiji ukupno je 73 vrha viša od 1250 metara.⁹

Grad Rijeka sa 107.964 stanovnika poslovno je, upravno-administrativno, gospodarsko i kulturno središte Županije.¹⁰ Osim bogate kulturne baštine, grad Rijeka ima prekrasan botanički vrt i Prirodoslovni muzej za sve zaljubljenike prirode.

Zaštićena područja Primorsko-goranske županije iznose sveukupno 7,7% površine Županije. Zaštićeno je oko tridesetak područja i pojedinačnih objekata, a prostorno je najveći Park prirode Učka sa 160 km² te Nacionalni park Risnjak sa 64 km².¹¹ Osim ovih zaštićenih područja važno je spomenuti strogi rezervat Bijele i Samarske stijene. Neki od posebnih rezervata su Vražji prolaz i Zeleni Vir (geomorfološki), Glavine i Mala luka (ornitološki), otok Prvić (ornitološki), ornitološki rezervati na otoku Cresu, šuma Dundo i šuma Crnike na Glavotoku. Od spomenika prirode izdvajaju se špilja Lokvarka (geomorfološki) i izvor Kupe (hidrološki). Značajni krajobrazi su Lisina, Kamačnik i Lopar, dok se izdvaja čak 6 park šuma: Japlenški vrh, Golubinjak, Komrčar,

⁸ <https://www.pgz.hr/o-zupaniji/gradovi-i-opcine/> (01.02.2024.)

⁹ Randić, *Zaštićena prirodna baština Primorsko-goranske županije*, 11.

¹⁰ <https://dzs.gov.hr/naslovna-blokovi/u-fokusu/popis-2021/88> (18.03.2024.)

¹¹ Randić, *Zaštićena prirodna baština Primorsko-goranske županije*, 21.

Košljun, Čikat i Pod Javori. Također, postoji i nekoliko spomenika arhitekture od kojih je važno spomenuti Park Angiolina te Park Margarita u Opatiji.

Slika 1. Park prirode Učka



Izvor: <https://visitlovrان.com/destinacija/park-prirode-učka/> (04.04.2024.)

Od svih zaštićenih područja na području Primorsko-goranske županije se najviše ističu Nacionalni park Risnjak te strogi rezervat Bijele i Samarske stijene s obzirom da nose najveću odnosno potpunu kategoriju zaštite.

Nacionalni park Risnjak prostire se kroz gradove Delnice, Čabar i Bakar te općine Lokve i Čavle. Površina parka iznosi 6350 ha. Najviša točka je vrh Risnjaka te iznosi 1528 metara dok je najniža točka dolina Kupe koja iznosi 290 metara. Najveći razlog zbog čega ovaj Nacionalni park nosi kategoriju zaštite su šuma i hidrogeološki spomenik prirode, izvor Kupe. Riječi prof. dr. Iva Horvata, jednog od istraživača Risnjaka, bile su: „Neka se ta priroda sačuva bez ljudskog utjecaja, a gdje je ranije čovjekovo gospodarenje ostavilo tragove, da ih priroda sama liječi i briše“, a ostvarile su se 1953. godine kada je Risnjak proglašen Nacionalnim parkom.¹²

Neka od glavnih obilježja ovog Nacionalnog parka su:

- snažna klimatska i vegetacijska pregrada između Hrvatskog primorja i kopnenih dijelova Hrvatske
- najznačajniji primjer visinskog vegetacijskog raščlanjenja Hrvatske
- najljepše izražen fenomen vegetacije ponikvi

¹² *Ibid.*, 36.

- prirodna veza između Alpa i balkanskih planina
- prirodno stanište sve tri velike europske zvijeri (medvjed, vuk i ris)
- 1148 vrsta i podvrsta flore.¹³

Slika 2. Nacionalni Park Risnjak



Izvor: <https://www.np-risnjak.hr/risnjak2021-hr/> (01.02.2024.)

Strogi rezervat Bijele i Samarske stijene vrijedno su zaštićeno područje te su jedini strogi rezervat u Primorsko-goranskog županiji. Ovo područje ima najstroži režim zaštite te u Hrvatskoj postoji još samo jedan takav rezervat, a to su Hajdučki i Rožanski kukovi. Površina rezervata iznosi 1175 ha, te njegovo područje obuhvaćeno u gradu Novi Vinodolski te općini Mrkopalj. Bijele i Samarske stijene proglašene su strogim rezervatom 1985. godine. Smještene su u planinskoj skupini Velike Kapele a njihovo posebno obilježje je razvedeni krški reljef koji se odlikuje neobičnim stjenovitim oblicima, ostrim nazubljenim vrhovima, liticama visokim do 50 metara, tornjevima, žljebovima, uskim prolazima i pukotinama, kamenitim ljuskama te dubokim ponikvama.¹⁴ Bijele i Samarske stijene razdijeljene su šumom te neprohodnom udolinom Crne drage. Flora i fauna je bogata na ovom području upravo zbog najstrožijeg režima zaštite kojim se omogućilo da priroda ostane u potpunosti netaknuta. Bijele stijene su specifične i izrazito atraktivne zbog tzv. kameni Prsti odnosno pet prirodnih kamenih skulptura koji su uzdignuti poput ruke prema nebu.¹⁵ Teren je na ovom području divlji i poprilično neprohodan, stoga se preporuča samo iskusnim planinarima.

¹³ <https://www.np-risnjak.hr/opce-informacije/> (01.02.2024.)

¹⁴ Randić, *Zaštićena prirodna baština Primorsko-goranske županije*, 29.

¹⁵ <https://croatia.hr/hr-hr/outdoor-i-aktivni-odmor/setanje-i-planinarenje/bijele-i-samarske-stijene> (02.02.2024.)

Slika 3. Kameni Prsti –Bijele stijene



Izvor: <https://croatia.hr/hr-hr/outdoor-i-aktivni-odmor/setanje-i-planinarenje/bijele-i-samarske-stijene> (02.02.2024.)

1.3 Zaštićene prirodna područja Istarske županije

Istarska županija nalazi se na području najvećeg hrvatskog poluotoka Istre. Poluotok je površine od 3476 km², te ovo područje dijele Hrvatska, Italija i Slovenija. Većina hrvatskog dijela poluotoka nalazi se u Istarskoj županiji, odnosno 2.820 km², dok ostatak administrativno-teritorijalno pripada Primorsko-goranskog županiji.¹⁶ Glavni grad je Pula sa 52 411 stanovnika.¹⁷ Na području Istarske županije se jednim dijelom prostire i Park prirode Učka, stoga će se nadalje u ovom poglavlju reći nešto više o zaštićenim područjima Istarske županije.

Zaštićena područja Istarske županije čine 9% ukupne površine Istarske županije. Sveukupno je 35 zaštićenih područja različitih kategorija zaštite te njima upravljaju Javna ustanova Natura Histrica, Javna ustanova Kamenjak, Javna ustanova NP Brijuni i Javna ustanova PP Učka.¹⁸ Kao važnija zaštićena područja ističu se Nacionalni park Brijuni i Park prirode Učka. Postoji 5 posebnih rezervata a to su Palud (ornitološki), Limski zaljev (morski), Datule (paleontološki) te šumske rezervate Kontija i Motovunska šuma. Od 7 spomenika prirode, bitno je spomenuti geomorfološki

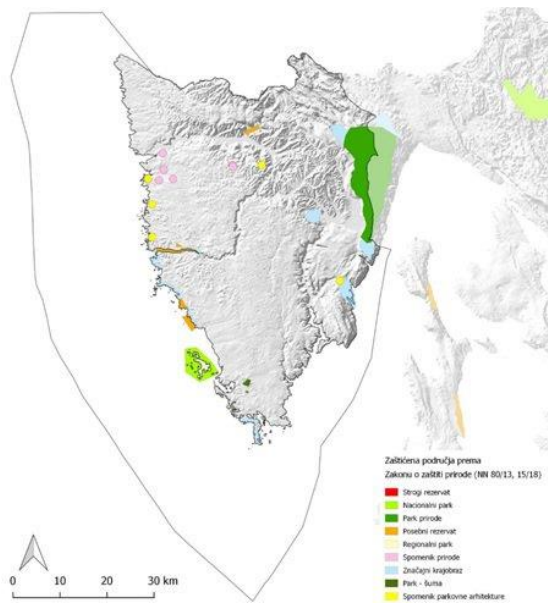
¹⁶ <https://www.istra-istria.hr/hr/upoznaj-zupaniju/zemljopisni-podaci/> (04.03.2024.)

¹⁷ <https://www.pula.hr/hr/o-puli-pola/popis-stanovnistva/> (04.03.2024.)

¹⁸ <https://www.istra-istria.hr/hr/podsitoevi/zastita-okolisa/priroda/zasticena-podrucja-prirode/> (05.03.2024.)

spomenik Vela Draga pod Učkom te jamu Baredine. Na Istarskom području nalazi se i 11 značajnih krajobraza a ističu se područje Gornjeg i Donjeg Kamenjaka te Pazinski ponor u Istri. Nadalje, postoji 5 park – šuma od kojih se ističe šuma Šijana kod Pule te 6 spomenika parkovne arhitekture.

Slika 4. Zaštićena prirodna područja Istarske županije



Izvor: <https://www.istra-istria.hr/hr/podsietovi/zastita-okolisa/priroda/zasticena-podrucja-prirode/> (05.03.2024.)

U Istarskoj županiji najstrožu kategoriju zaštite nosi Nacionalni park Brijuni. Prostire se na oko 33,95 km² te obuhvaća otoke i more s podmorjem. Njegovi najrazvedeniji otoci su Veliki Brijun i Mali Brijun.¹⁹ Otočje je specifično zbog više od 400 biljnih vrsta, te velikog broja autohtonih i alohtonih životinjskih vrsta. Nacionalni park Brijuni prepoznat je i zbog Safari parka gdje se mogu vidjeti ljame, zebre, slonovi i ostale egzotične životinje. Na području Velikog Brijuna nalazi se ornitološki rezervat Saline na kojem se nalaze ugrožene vrste ptica. Ovom otočju poseban značaj daje i dugogodišnje prisustvo predsjednika Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, Josipa Broza Tita.

¹⁹ <https://www.np-brijuni.hr/hr/brijuni/opci-podatci-1/brijuni-u-brojkama> (11.03.2024.)

Slika 5. Nacionalni park Brijuni

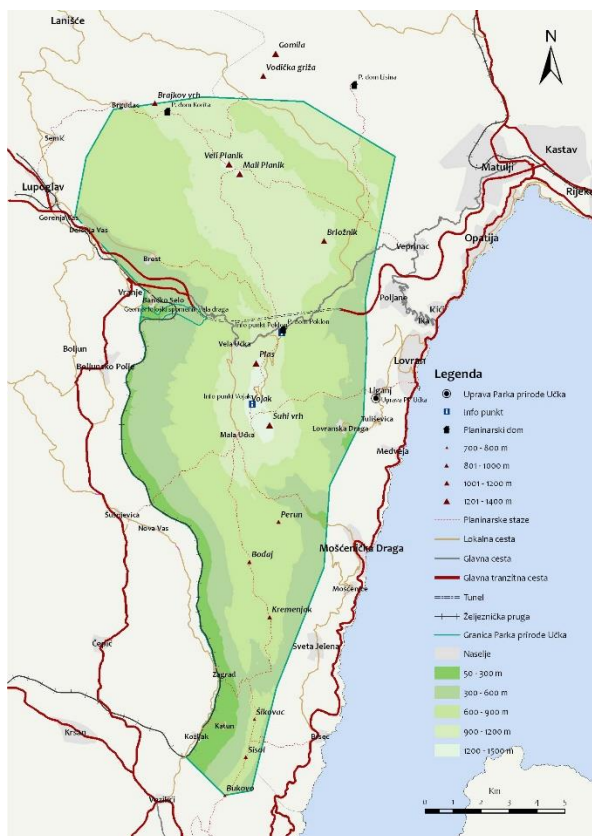


Izvor: <https://www.np-brijuni.hr/hr/brijuni/opci-podatci-1/brijuni-u-brojkama> (11.03.2024.)

2. Park prirode Učka

Park prirode Učka nalazi se u zapadnom dijelu Republike Hrvatsku. Park je osnovan u rujnu 1999. godine od strane Vlade RH. Prostire se kroz Istarsku i Primorsko-goransku županiju. Vrlo je blizu grada Rijeke, a nalazi se na istočnoj strani Istarske županije. Obuhvaća područje planinskog masiva Učke i planinske skupine Ćićarije koje razdvaja prijevaj Poklon. Površina parka iznosi 160 km². Najviši vrhovi parka su Vojak i Veli Planik.²⁰

Slika 6. Granice Parka prirode Učka



Izvor: <https://www.pp-ucka.hr/ucka-map/> (06.02.2024.)

²⁰ <https://www.pp-ucka.hr/o-parku/> (17.06.2023.)

2.1. Prirodne atrakcije Parka prirode Učka

Prirodne atrakcije su dobra koja nisu pod utjecajem čovjeka, a privlačna su u smislu razvoja turizma. Ove atrakcije obuhvaćaju raznolike prirodne elemente, od geoloških formacija i krajolika do vodenih tijela, biljnih i životinjskih vrsta te drugih prirodnih pojava.

Jedna od podjela prirodnih atrakcija prikazana je u sljedećoj tablici.

Tablica 2. Vrste prirodnih atrakcija u turizmu

Skupine prirodnih turističkih atrakcija	Primjeri prirodnih turističkih atrakcija
1. Geološke i geomorfološke atrakcije	Spilje, planine, nizine, pustinje, otoci, stijene, vidikovci, kanjoni/klanci, paleontološki lokaliteti
2. Klima	Klimatske specifičnosti pojedinih tipova klima po određenim elementima, zavisno o tipu turizma i vrsti turističke aktivnosti.
3. Voda	More, rijeke, jezera, vodopadi, morska obala, plaže, kupališta
4. Biljni svijet	Šume, botanički vrtovi, arboretumi
5. Životinjski svijet	Divljač, zoološki vrtovi, lovišta, ribolovna područja
6. Zakonom zaštićena prirodna baština	Nacionalni parkovi, parkovi prirode, prirodni rezervati, zaštićena močvarna područja, park-šume, spomenici vrtne arhitekture, zaštićene biljne i životinjske vrste, zaštićena pojedinačna stabla

Dorada autorice prema: Petrić Lidija, *Upravljanje turističkom destinacijom: načela i praksa*, Split, 2011., str. 76.

Park prirode Učka svojom blizinom i pristupačnosta te brojnim prirodnim i ostalim atrakcijama privlači posjetitelje različitih interesa. Nadalje u ovom poglavlju pobliže će se istražiti ova tema,

te će se utvrditi kakva je povezanost prirodnih atrakcija s motiviranošću posjetitelja pri posjetu parka.

2.1.1. Geologija, geomorfologija i tlo

Park prirode Učka ističe se značajnim obilježjima u smislu geobaštine. To je vidljivo prema velikom broju geoloških i morfoloških pojava, fosilima, mineralima, jamama, špiljama te brojnim ostalim speleološkim objektima. Atraktivnost geoloških pojava i objekata igra veliku ulogu u privlačenju posjetitelja.

Naslage u Parku prirode Učka su isključivo sedimentnog porijekla te se prema starosti dijele na naslage krede, eocena i kvartara. Područje Parka dijeli se na četiri strukturno-tektonske jedinice: Pazinski flišni bazen, ljuskava i navlačna struktura Čićarije, antiklinala Učke i navlaka Učke.

Na južnom djelu Učke izdiže se Sisol (835 m) koji je uključujući i Stijenu pod Brestom jedan od važnijih geomorfoloških grebena Učke. Na zapadnom djelu nalaze se vrhovi Ozrinj (735 m), Kremenjak (827 m) i Brgud (907 m). Vrhovi Perun (881m) i Gradac (748m) su na istočnom djelu. Sjeverni dio Učke dijeli se na istočni i zapadni dio. Najviši su vrhovi na zapadnom djelu vrh Vojak (1401 m) te Plas (1285m) i Jazvina (1104 m). dok je na istočnom djelu Suhi vrh (1333 m).

Slika 7. Vrh Vojak (1401 m)



Izvor: <https://www.hps.hr/info/hrvatski-vrhovi/ucka-vrh-vojak/> (10.10.2023.)

Ćićarija se može nazvati planinskom skupinom s obzirom da nema jedan planinski hrbat već više paralelnih hrptova i udolina. Ljuskava i navlačna struktura Ćićarije površine oko 78km² obuhvaća sjeverni dio Parka: pruža se od Dolenje Vasi duž prvih paleogenskih ljsaka do područja Peruća (prijevoja na cesti između Lupoglava i Veprinca) na kojem se odvaja cesta prema vrhu Vojku i zatim se preko lokaliteta Rečine i Grnjača spušta po sjevernim obroncima Lovranske drage prema moru.²¹ Vrhovi jugozapadnog hrpta Ćićarije su: Dižnji vrh (784 m), Bačvenik (735 m), Grabovica (803 m) i Šebrn (812 m). Jugozapadni i središnji hrbat odvojeni su strukturnom terasom s udolinom naselja Brgudac. Središnji hrbat obilježavaju najviši vrhovi visine preko 1000 m: Županj vrh (1138 m), Brajkov vrh (1091 m), Škrljavnik (1067 m), Veliki Planik (1272 m), Mali Planik (1259 m), Mahen vrh (1144 m) i Brložnik (1093 m). Središnji hrbat odvojen je od sjeveroistočnog udolinama Mirzjak i Vela Sapca. Tu su vrhovi hrptova nešto niži: Golubovac (1012 m) i Zvončev vrh (972 m).²² Najviši vrhovi središnjeg dijela Ćićarije su Oštri vrh (792 m), Škrbina (714 m) i Stražica (708 m).

Slika 8. Veliki Planik (1272 m)



Izvor: <https://www.hps.hr/info/hrvatski-vrhovi/cicarija-vrh-veliki-planik/> (10.10.2023.)

Medveja, Mošćenička Draga i Lovranska Draga tri su kanjona koja se ističu kao specifični geomorfološki oblici u Parku prirode Učka. Lovranska Draga predstavlja posebnu geološku

²¹Vlahović i Matoš, *Na samom rubu Dinarida – Geologija Parka prirode Učka*, 130.

²²Javna ustanova Park prirode Učka, *Plan upravljanja Parkom prirode Učka i pridruženim zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže (2023.-2032.)*, 27.

granicu dviju velikih strukturno tektonskih jedinica – Antiklinale Učke na južnoj strani i Ljuskave i navlačne strukture Čićarije na sjevernoj strani. Zbog nepropusnih naslaga fliša, voda površinski teče te stoga velika količina pada niz liticu. U razdoblju kada nema vode, Lovranska Draga je jednako zanimljiva jer se pod visokom liticom može vidjeti kontakt masivnih i slojevitih vapnenaca.²³ Međutim, posebno je važan jedan od najupečatljivijih geomorfoloških fenomena Parka koji je pod zaštitom kao spomenik prirode, a to je kanjon Vele drage. Smatra se jednom od najistaknutijih prirodnih atrakcija područja te je veoma popularno penjalište u Hrvatskoj. Kanjon je dubok oko 100 metra te ga karakteriziraju vapnenački stupovi i stijene specifičnog izgleda. Kao rezultat izrazitog tektonskog raspucavanja stijena i značajne vertikalne erozije, duž kanjona se mjestimice nalaze brojni erozijski stupovi izgrađeni od foraminiferskih vapnenaca.²⁴ Osim kanjona Vele drage, kao zanimljive prirodne atrakcije ističu se i Krvava stijena te Stijena pod Brestom.

Slika 9. Kanjon Vela Draga



Na području Parka nalazi se čak preko 200 speleoloških objekata (većinom špilje i jame) koji su još nedovoljno istraženi te nisu otvoreni za javnost.

Klima i reljef najviše su utjecali na mnogobrojne vrste tla u Parku. Razlikuju se njih 8 a to su:

- Litosol - nalazi se na vršnim djelovima i strmim padinama Parka.

²³ Vlahović i Matoš, *Na samom rubu Dinarida – Geologija Parka prirode Učka*, 203.

²⁴ *Ibid.*, 173.

- Sirozem i koluvijski - nalaze se na podnožju padina.
- Crnica - zauzima prostore više nadmorske visine. Najzastupljenija je na vršnom grebenu Učke.
- Rendzina – nalazi se na strmim padinama Lovranske i Mošćeničke Drage te oko Brgudca i Bresta. Javlja se kao plitko tlo pod livadama i pašnjacima.
- Smeđe tlo na vapnencu i dolomitu – najrasprostranjenije tlo na području Parka te zauzima središnji i istočni dio. Plitko je tlo s visokom stjenovitošću i kamenitošću a nalazi se pod šumama i šumskim pašnjacima.
- Crvenica – propusno i skeletno tlo mediteranskog podneblja.
- Levisirano tlo – obično duboko, propusno i bogato humusom te se nalazi na istočnom dijelu Parka. Nalazi se pod šumom i kiselo je tlo,
- Rigolana tla – tla koja je čovjek stvorio krčenjem, obradom i nanošenjem nove zemlje. Površine ovog tla prate flišnu zonu i najvrjedniji su tip tla za poljoprivrednu proizvodnju.²⁵

2.1.2. Hidrologija

Na području Parka prirode Učka pojava podzemnih i površinskih voda usko je vezana sa građom područja koja se sastoji od karbonatnih stijena i flišne naslage. Na području Čićarije voda se s jedne strane drenira prema jugu u rijeku Mirnu, dok s druge strane otječe prema Kvarnerskom zaljevu. Izvori vode na Čićariji se stvaraju na spoju foraminiferskih vapnenaca i fliša. Najvažnija je izvorišna zona u Mlinima koja se sastoji od tri izvora: Ara, Sopot i Mlini.

Na području planinskog hrpta Učke postoje dva glavna porječja: porječje rijeke Raše i porječje priobalnih izvora od Plomina do Preluka. Južne padine sačinjavaju karbonatne stijene dok se na istočnom djelu prostire spoj fliša i vapnenca. S obzirom da je karbonatna navlaka visokopropusna, uspije se sakupiti velika količina oborinske vode. Navlaka leži na nepropusnim flišnim naslagama, zbog čega se višak akumulirane oborinske vode prelijeva na granicama vapnenca i fliša i tvori čak 72 izvora vode podno grebena. Najveću izdašnost imaju izvori Tunel Učka, Vela Učka, Mala Učka

²⁵ Javna ustanova Park prirode Učka, *Plan upravljanja Parka prirode Učka (2011. – 2021.)*, 28.

i Leskovac.²⁶ Ti su izvori veoma važni u smislu vodoopskrbe liburnijskog područja s obzirom na visoku kvalitetu vode.

Stalni površinski tokovi su rijetki iako je godišnja količina oborina visoka (2000 mm). Tome doprinosi krška građa terena. Na istočnim obroncima Učke i Ćićarije prema Kvarneru teku povremeni bujični potoci Jelinščica, Uboka, Moščenička draga, Cesara potok, Medveja i Banina. Na zapadnim obroncima Učke ispod vršnog grebena izvire mnogi bujični potoci koji teku prema Boljunskom polju od kojih su najveći potoci Studena, Bonaca, Rastočina, Vrbova draga i Leskova draga.²⁷ Uz bujične potoke na području parka nalazi se i 50 krških lokvi koje su u prošlosti služile bezvodnim područjima Učke i Ćićarije za potrebe poljoprivrede i napajanje stoke. Danas su lokve od velike važnosti za bioraznolikost i opstanak biljnog i životinjskog svijeta.

Najveća tekućica na području Učke je Boljuncica koja se nalazi se na zapadnom dijelu Parka. Vela draga i Vranjski potok su još neke od tekućica koje je bitno izdvojiti. Područje Ćićarije nema većih tekućica ali može se izdvojiti potok Kompanj kao najveći na tom području.

Kao prirodna atrakcija ističe se potok Banina koji u more utječe u Iki. Potok izvire na Učki podno vrha Grnjač te se nalazi na nadmorskoj visini od 750 m a dug je 7,5 km. Na putu do mora stvara bujičnu dolinu u kojoj je duboko usječen kanjon, koji na svom putu tvori visoke klisure, tjesnace, mnogobrojne kaskade, malene brzace, slapove i slapiće koji se slijevaju u manja sićušna jezera.²⁸ Šetnjom uz potok može se doći do atraktivnog slapa Banina (Rečina).

²⁶ Javna ustanova Park prirode Učka, *Plan upravljanja Parkom prirode Učka i pridruženim zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže (2023.-2032.)*, 25.

²⁷ *Ibid.*

²⁸ <https://planinarenje.hr/blogovi/kanjon-potoka-banine-od-usca-u-iki-do-izvora-pod-grnjacem> (13.10.2023.)

Slika 10. Slap Banina



Izvor: <https://underdreamskies.com/2022/03/17/učka-uputi-se-na-stazu-uz-potok-banina-koja-vodi-do-skrivenog-slapa-recina/> (13.10.2023.)

Od atraktivnijih sadržaja po pitanju hidrologije, ističe se još i šetnica Slap koja uz potok kroz Lovransku Dragu vodi do jednog od najljepših slapova u Parku prirode Učka.

Slika 11. Slap u Lovranskoj Dragi



Izvor: <http://www.klub-susacana.hr/revija/clanak.asp?Num=60&C=19> (13.10.2023.)

2.1.3. Klima

Na području Učke i Ćićarije klima je pod utjecajem Alpa i Dinarskog gorja te Sredozemnog odnosno Jadranskog mora. Hladan i suhi zrak dolazi s kopna, a topao i vlažan zrak dolazi s juga što znači da je područje Parka prirode Učka pod utjecajem kontinentalne i primorske klime. Vjetrovi od najvećeg značaja su bura, jugo i sjeverozapadnjak (kao postojani vjetar ljeti). Bura puše cijelu godinu, a najsnažnija u zimskom razdoblju te donosi hladno, suho i vedro vrijeme. Jugo donosi vlažno, oblačno i kišovito vrijeme te je najčešći u proljeće i jesen.

Klimatski tipovi prema Köpenovoj klasifikaciji u Parku prirode su: umjereno topla kišna klima s toplim ljetom i umjereno topla kišna klima s vrućim ljetom. Najveći dio područja nalazi se pod utjecajem umjereno tople kišne klime s toplim ljetom. Srednja srpanjska temperatura ne prelazi 22 °C, a srednja siječanjska viša je od -3 °C. Više od četiri mjeseca u godini srednja mjesečna temperatura je viša od 10 °C. Sušnih razdoblja nema, a maksimum oborine je koncentriran u hladnom (zimskom) dijelu godine. Južni dio područja (južno od Male Učke) je u zoni umjereno tople kišne klime s vrućim ljetom. Na tom dijelu srednja temperatura najtoplijeg mjeseca iznosi više od 22 °C.²⁹

Insolacije na kontinentskoj, zapadnoj strani Učke je nešto veća nego na primorskoj padini. Treba, međutim, istaknuti činjenicu da na vrijednosti insolacije u Opatiji utječe visina Učke iza koje sunce ljeti zalazi već oko 17:30 sati. Zbog toga zapadne padine Učke imaju veću insolaciju od Opatije i istočnih padina.³⁰

Prema Državnom hidrometeorološkom zavodu najviša izmjerena temperatura zraka na vrhu Učke iznosila je 30,0 °C (15.8.1993.), dok je minimalna temperatura iznosila -24,3 °C (6.1.1985.) Maksimalna zabilježena visina snježnog pokrivača iznosila je 239 cm (20.3.1970.) Područje Učke i Ćićarije smatra se jednim od najkišovitijih područja u Hrvatskoj jer godišnje padne više od 2000 mm oborine.

²⁹ Javna ustanova Park prirode Učka, *Plan upravljanja Parkom prirode Učka i pridruženim zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže (2023.-2032.)*, 22.

³⁰ <https://www.pp-ucka.hr/prirodna-bastina/klima/> (17.10.2023.)

2.1.4. Flora

Park prirode Učka osobito je zanimljiv kada se radi o fauni. Prirodna obilježja parka čine većinski su i razlog zašto je prostor proglašen zaštićenim područjem.

Područje Učke i Ćićarije koji je pokriven bukovom šumom svrstava se u kontinentalni dio Primorsko-goranske i Istarske županije. Specifično je to što te šume izviruju iz izoliranih mediteranskih planina kao otoci, odnosno nisu povezane s prostranstvima šuma i time čine prostor Parka atraktivnim i zanimljivim i u prirodno-znanstvenom smislu.

Od ukupne površine Parka prirode Učka, čak 70 % pokrivaju šumska staništa. Najzanimljivija je upravo pojava bukovih šuma na vršnim dijelovima (iznad 800 m). Većinski dio pripada zajednici primorske bukove šume, dok se samo na najvišem vrhu nalazi zajednica pretplaninske bukove šume. Najveća vlažnost polazi od šume crnog graba i jesenske šašike, te hrasta. Neke od vrijednih manjih zajednica su šuma pitomog kestena na istoku, te šuma hrasta medunca i bijelog graba u toplijim dijelovima na području Parka. Važno je spomenuti i kulture četinjača, odnosno crni bor i smreku, kojom je pošumljena velika površina Parka prirode Učka.

U šumama se nalazi i veliki broj zaštićenih biljaka, a ističe se lovorasti likovac, pasji zub i ljiljan zlatan.

Slika 12. Bukova šuma



Izvor: <https://www.pp-ucka.hr/prirodna-bastina/flora-i-biljne-zajednice/> (31.10.2023.)

Slika 13. Zaštićena biljna vrsta „Pašji zub“



Izvor: <https://www.plantea.com.hr/pasji-zub/> (31.10.2023.)

Travnjaci su na području Parka nastali ljudskim djelovanjem te su se u prošlosti koristili u svrhu ispaše i za dobivanje sijena. Danas su sve manje u gospodarskoj upotrebi, ali su zato veoma značajni kao biljna i životinjska staništa. Na travnjacima nalazimo čitav niz rijetkih, ugroženih i zaštićenih biljnih vrsta kao što su žuta sirištara, križna sirištara, zvjezdasti ljiljan, zvjezdastocvjetni sunovrat, itd.³¹

³¹ <https://www.pp-ucka.hr/prirodna-bastina/flora-i-biljne-zajednice/> (31.10.2022.)

Slika 14. Zvezdasti ljiljan



Izvor: <https://www.natura-histrica.hr/hr/novost/medunarodni-dan-planina-2020-281> (31.10.2023.)

Na područjima Vele Učke i južno od Poklona nalazi se najzastupljenija zajednica gorskih travnjaka odnosno zajednica vlasastog zmijka i pjegavog jastrebnjaka. Submediteranski dio Učke značajan je po pašnjacima kovilja i ljekovite kadulje koja je važan izvor ispaše za pčele. Od kamenjarskih zajednica važno je spomenuti zajednicu šaša i žute krške zečine.

Što se tiče slatkovodnih područja i ugroženih vrsta, značajna je vrsta smeđi šilj koja je za sada pronađena jedino uz područje lokva Rovozna.

Na stijenskim područjima razvile su se endemske vrste učarski i Justinov zvončić. Također, od osobitog su značaja runolist i alpski jaglac.

Slika 15. Učkarski zvončić



Izvor: Facebook stranica PP Učka (31.10.2023.)

2.1.5. Fauna

Park prirode Učka bogato je područje u smislu bioraznolikosti. Na različitim staništima živi velik broj biljnih i životinjskih vrsta, a one su ključne za ravnotežu zdravog okoliša. Još je uvijek nepoznat broj ukupnih vrsta na području Parka. Sve se više pažnje posvećuje istraživanju stanju faune kako bi se napravio adekvatan Plan upravljanja za očuvanje vrsta.

Podzemna područja Parka prirode Učka osobito su značajna zbog velikog broja endemskih vrsti koji u njima obitavaju. Trenutno je istraženo 35 speleoloških objekata te je sveukupan broj endemskih vrsta 10. Izrazito je zanimljiva kaverna u tunelu Učka u kojoj je pronađen kornjaš filtrator, jedna je od stanoendemičnih vrsti.

Raznolika staništa vršnog grebena Učke dom su mnogobrojnim životinjskim vrstama. Važno je spomenuti endemične vrste istarskog područja od kojih su značajni kopneni puževi čiji broj seže do čak 35 vrsta.

Posljednjim istraživanjima utvrđeno jest da na području Parka obitava čak 263 vrste leptira. . Najzanimljiviji nalazi odnose se na vrste zaštićene zakonom u RH, a to su hrvatska golupka (*Hemaris croatica*), kleopatra (*Gonepteryx cleopatra*), gorski plavac (*Phengaris alcon* 'rebeli'),

bjelokrili planinski okaš (*Erebia ligea*) te crni apolon (*Parnassius mnemosyne*) kao vrsta ugrožena na razini cijele Europe.³²

Slika 16. Crni apolon



Izvor: <https://www.plantea.com.hr/crni-apolon/> (08.11.2023.)

Šume i stjenovita područja važna su područja za ptice. Čak 173 vrsta obitava na području Parka a kao značajne ističu se ugrožene vrste kao suri orao i sivi sokol. Bjeloglavi sup je ptica koja se nekada u Parku i gnijezdila a sada dolazi samo u potrazi za hranom. U smislu zaštite, važno je spomenuti vrtnu strnadicu i ševu krunicu.

Slika 17. Suri orao



Izvor: <https://priodahrvatske.com/2018/11/28/suri-orao-aquila-chrysaetos/> (08.11.2023.)

³² <https://www.pp-ucka.hr/prirodna-bastina/fauna/> (08.11.2023.)

Sve su vrste vodozemaca i gmazova na području parka zaštićene zakonom. Ima ih 24 a ističu se velebitska gušterica i crni daždevnjak koji je u Hrvatskoj pronađen još u Gorskom kotru i na Žumberku.

Slika 18. Crni daždevnjak



Izvor: <https://prirodahrvatske.com/2018/08/23/crni-dazdevnjak-salamandra-atra-atra/> (08.11.2023.)

U kestenovim šumama obitava veliki broj sisavaca poput vjeverica, sivog puha, divljih svinja te čak i medvjeda. Od endemičnih vrsta značajni su krški puh, snježna voluharica i močvarna rovka. U južnom djelu parka na stjenovitim područjima mogu se vidjeti i divokoze.

Slika 19. Medvjed



Izvor: <https://parksdinarides.org/mrki-medvjed-ursus-arctos/> (08.11.2023.)

2.2. Društvene (antropogene) atrakcije

U Parku prirode Učka osim prirodnih atrakcija, postoji i nešto manji broj društvenih (antropogenih) atrakcija. To najvećim dijelom čine povijesni lokaliteti, pokoja manifestacija, muzej i novi interpretacijski centar.

Prvo se mora definirati što su to društvene atrakcije. Dakle, društvene (antropogene) atrakcije su one koje su nastale djelovanjem čovjeka. Jedna od podjela društvenih turističkih resursa (atrakcija) jest na:

- **Kulturno-povijesne:** sačuvani ostaci prošlih civilizacija i njihova tehnološka dostignuća, spomenici, urbanističke cjeline, umjetnička ostvarenja
- **Etnosocijalne:** materijalna i duhovna kultura jednog naroda, narodne igre, običaji, pjesme, narodne nošnje, rukotvorine, kulinarske vještine, mentalitet
- **Umjetničke:** spomenici iz povijesnog i kulturnog razvoja, dostignuća u arhitekturi, likovnoj, glazbenoj i kazališnoj umjetnosti, muzeji, galerije, gliptoteke, zbirke, knjižnice
- **Manifestacijske:** ustanove koje organiziraju obrazovne i obrazovno-rekreacijske aktivnosti ili manifestacije
- **Ambijentalne:** manje ili veće prostorne cjeline koje je stvorio čovjek svojim radom i umijećem – zračne i morske luke, trgovi i drugi urbani prostor, naselja.³³

U Parku prirode Učka postoji više važnih povijesnih lokaliteta. Oni su nastali ljudskim djelovanjem tokom povijesti kada su se ljudi naseljavali i živjeli na tom prostoru. Svojim djelovanjem, čovjek je pri korištenju prirodnih resursa stvorio pašnjake te poljoprivredna zemljišta sa brojnim suhozidima i poljskim skloništima koji danas čine kulturno nasljeđe Parka prirode Učka. Neki od tih lokaliteta su Brest pod Učkom, Brgudac, Korita, Biser Ćićarije, Kožljak, Kula na Vojaku, Lovranska Draga, Mala Učka, Trebišća i Vela Učka.

Kula na Vojaku jedna je od atraktivnijih lokaliteta jer pruža pogled na Istru, Kvarnerski zaljev s otocima, planine Gorskog kotara, Velebit, Alpe Italiju. Nekada je bila u funkciji austro-ugarske ratne promatračnice, a sada je simbol Parka prirode Učka. Javna ustanova „Parka prirode Učka“

³³ Čavlek i Prebežac, *Turizam – ekonomske osnove i organizacijski sustav*, 132.

obnovila je kulu te ona sada služi kao info-centar, suvenirnica i vidikovac sa postavljenim teleskopima.³⁴

Slika 20. Kula na Vojaku



Izvor: <https://www.hpd-bilo.hr/istra-ucka/vojak/> (18.01.2024.)

Osim povijesnih lokaliteta, u Parku prirode Učka održava se i kulturna manifestacija Učkarski samanj. Održava se prve nedjelje u rujnu i to je najveći sajam na Istarskom i Kvarnerskom području na kojem često biva i preko 10 000 posjetitelja. Kao glavni cilj manifestacije ističe se upravo promocija i održavanje kulturne i prirodne baštine zaštićenog područja. Na sajmu se mogu pronaći tradicionalni proizvodi lokalnih proizvođača ali i brojne druge aktivnosti poput radionica, programa za djecu te zabavni program.

U Parku prirode Učka postoji i ekomuzej „Vlaški puti“. Sastoji se od interpretacijskog centra i medijateke uspostavljenih u staroj lokalnoj školi te pješačkih tematskih staza kroz Park prirode „Učka“ koje su direktno vezane uz život i djelatnosti zajednice. Organizacijski se interpretacijski centar s pješačkim tematskim stazama i interpretacijom krajolika temelji na konceptu ekomuzeologije, odnosno holističkom pristupu baštini i aktivnom angažmanu lokalne zajednice u interpretaciji i upravljanju vlastitim kulturnim naslijeđem.³⁵

³⁴ <https://www.pp-ucka.hr/kulturna-bastina/vazniji-lokaliteti/> (18.01.2024.)

³⁵ <http://vlaskiputi.com/hr/o-nama/ekomuzej/> (18.01.2024.)

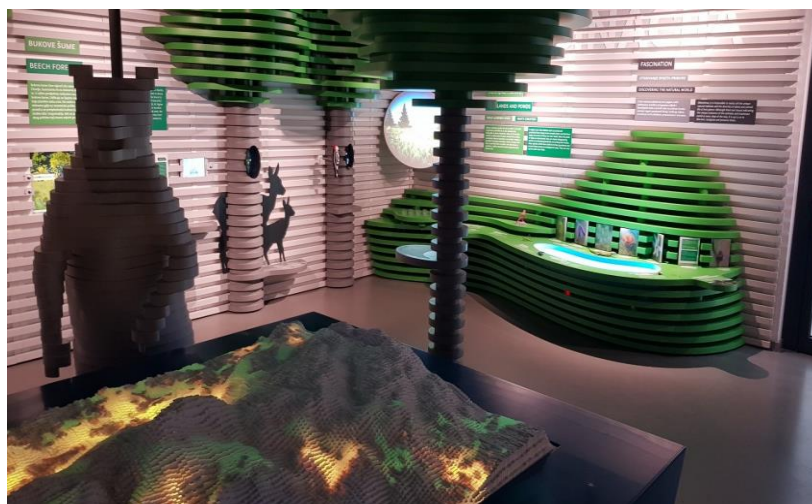
Slika 21. Ekomuzej Vlaški puti



Izvor: <https://www.istraecoexperience.com/hr/eko-mjesta/muzeji-i-tematski-parkovi/ekomuzej-vlaski-puti> (06.02.2024.)

Novo odredište za posjetitelje Parka prirode Učka te vrlo važan društveni sadržaj zasigurno je novoizgrađeni Centar za posjetitelje Poklon čiji je cilj podići svijest o važnosti zaštite prirode. Centar je napravljen rekonstrukcijom starog gospodarskog prostora u sklopu projekta Učka 360° te se nalazi na 930 metara nadmorske visine. U središtu Centra postavljen je multimedijalni interpretacijski postav koji na interaktivan način predstavlja prirodna, kulturna i povijesna obilježja prostora Parka prirode Učka. Osim interpretacijskog postava, Centar za posjetitelje Poklon otvoren je cijelu godinu te nudi sadržaje poput suvenirnice, caffè bara, konferencijskog centra te učionice u kojoj se održavaju različite edukativne radionice.

Slika 22. Centar za posjetitelje Poklon



Izvor: <https://joyinlifecroatia.com/2021/05/otvoren-je-centar-za-posjetitelje-poklon-u-parku-prirode-ucka/> (06.02.2024.)

3. Učka Outdoor

Prirodne atrakcije Parka prirode Učka konstantno privlače posjetitelje koji se vrlo često bave raznovrsnim aktivnostima na otvorenim prostorima. Iz tog razloga je Javna ustanova Parka prirode Učka odlučila je u sklopu projekta „Učka Outdoor“ obuhvatiti sve oblike potencijalnih aktivnosti u svrhu poticanja, razvoja, ali i kontrole istih kako ne bi došlo do ugrožavanja zaštićenog područja. Program se sastoji od 5 aktivnosti, a to su: planinarenje, biciklizam, slobodno penjanje, letenje i trail running, Također u sklopu programa osmišljen je i vodič „Učka outdoor“ kako bi se posjetiteljima olakšao odabir i sastavljanje itinerara.³⁶

3.1 Planinarenje

Park prirode Učka česta je destinacija planinarima i ljubiteljima prirode upravo zbog velikog broja planinarskih staza. Staze vode do prekrasnih vidikovaca i vrhova, starih i napuštenih naselja a startne pozicije su na različitim lokacijama.

Staza „Korita i Veli Planik“ (Brgudac – Korita – Veli Planik – Brgudac) srednje je zahtjevna. Uspon započinje u istarskom selu Brgudac koje se nalazi u srcu Ćićarije na 747 metara nadmorske visine. Do izvorišta Korita koje je udaljeno od sela 1,5 km dolazi se šumskom stazom. Izvor je smješten na livadi te se pitka voda preljeva u deset drvenih korita. Blizu izvorišta nalazi se i planinarski dom „Na Koritima“ gdje se vikendom nudi hrana i smještaj. Od izvorišta se putem grebenske planinarske staze preko vrha Škrljavnik dolazi do Velog Planika, najvišeg vrha Ćićarije. Vrh se nalazi na 1272 metara nadmorske visine i pruža jedinstven pogled. Staza završava povratkom u selo Brgudac.³⁷

Staza „Uspon na Sisol“ (Brseč – Sisol – Brseč) srednje je zahtjevna staza te je duga 7,8 km. Sisol je vrh na južnom djelu Učke koji pruža atraktivan pogled na Kvarnerski zaljev, Velebit i unutrašnjost Istre. Put za Sisol kreće iz Brseča, malog srednjovjekovnog grada smještenog na liticama koje se uzdižu do visine od 160 metara. Stazom se dolazi do sela Carići i lokve na visini

³⁶ <https://www.pp-učka.hr/učka-outdoor/> (02.02.2024.)

³⁷ Sulić, *Outdoor vodič Parka prirode Učka*, 16.

od 370 m. Zatim se preko ravni Grabrova dolazi do krševitog hrpta Učke i prirodnog okna Povrtenice koji se nalazi na visini od 755 metara. Stazom se, prema Sisolu, u više navrata može uživati u prekrasnom pogledu. Nakon dolaska na Sisol, povratak se odvija u istom smjeru.³⁸

Staza „Tri vrha“ (Mošćenice – Kremenjak – Bodaj – Perun – Potrebišća – Trebišća – Mošćenice) također je srednje zahtjevna staza te je duga 19,6 km. Za ovu stazu potrebno je izdvojiti cijeli dan. Staza počinje u selu Mošćenice ili Mošćenička Draga. Prvi vrh na putu je Kremenjak na visini od 827 m do kojega se prolazi selima Rovini, Kalac i Mihani. Slijedi vrh Bodaj (Brgud) na visini od 907 m. Zadnji vrh na ovoj stazi je vrh Perun s kojeg se može vidjeti Vojak na sjeveru a Bodaj na zapadu. Silaskom s Peruna dolazi se do malog napuštenog naselja Petrebišća u kojem se mogu vidjeti ostaci povijesti i nekadašnjeg načina života. Uz povratni put do Mošćeničke Drage prolazi se i kroz mitsko selo Trebišća, poznato i po izvoru pitke vode.³⁹

Staza „S mora na vrh Učke“ (Medveja – Vojak – Medveja) duga je 15,4 km i spada u kategoriju teških staza. Ova staza poznata je i kao pripremni i testni poligon za planinare i ljubitelje aktivnosti u prirodi. Staza kreće iz Medveje te se kroz Lovransku Dragu nakon 7,7 km dolazi do Vrhova Vojak (1396 m), poznatog i kao najljepši pogled na Učki. Do Medveje se vraća istim smjerom.⁴⁰

Staza „skok do Vrhova“ (Poklon – Sedlo – Vojak – Plas – Poklon) spada u kategoriju srednje teških staza i duga je 8,4 km. Ova staza također vodi do prekrasnog vrhova Vojak ali je nešto kraća. Stazom se putem sela Vela Učka dolazi do Sedla koje se nalazi između Vojka i Suhog vrha. Skreće se prema Vojku do kojeg se dolazi strmim usponom. S Vojka kreće spust do Poklona do kojeg se dolazi poučnom stazom „Plas“.⁴¹

Staza „Tri vidikovca“ (Poklon – Veli Planik – Mali Planik – Ošalj vrh – Poklon) je lagana staza duga 14,8 km. Staza je poprilično jednostavna a ipak nudi uživanje u predivnim pogledima. Vodi do tri prekrasna vrhova Ćićarije: Veli Planik (1272 m), Mali Planik (1259 m) i Ošalj vrh (1177 m). Početak staze je na Poklonu s kojeg se pretežno kroz bukovu šumu dolazi do sedla između Malog i Velog Planika. Do prvog vrha, Velog Planika, dolazi se strmijim putem. To je najviši vrh Ćićarije

³⁸ *Ibid.*, 19.

³⁹ *Ibid.*, 23.

⁴⁰ *Ibid.*, 26

⁴¹ *Ibid.*, 29

sa 1272 metra. Sljedeći vrh predivnog vidikovca je Mali Planik. Najljepši dio staze je uspon na Ošalj vrh, dugačak jedan kilometar. Povrtak na Poklon vodi kroz borovu šumu.⁴²

Staza „Kratka ali slatka“ (Lovranska Draga – Babin grob – Mala Učka – Vojak – Lovranska Draga) je duga 12,45 km i srednje je teške kategorije. Tura započinje i završava u malom selu Lovranska Draga koji se nalazi na visini od 400 metara. Iz Medveje put vodi do Babinog groba te se na određenim dijelovima pogled pruža prema vrhovima Knezgrad i Šipičin vrh. Silaskom u selo Mala Učka prati se put prema Sedlu do Vojka. Staza završava u Lovranskoj Dragi.⁴³

Staza „Na Vojak preko Poklona“ (Lovran – Poklon – Vojak – Poklon) je srednje – teška staza te je duga 18,5 km. Zapčinje u Lovranu, malom gradiću ispod Učke. Stazom se ide prema selu Liganj i zaseoku Ivulići. Križanje u Ivulićima nudi mogućnost skretanja prema Poklonu i prema Vojku. Put prema Poklonu nudi i kratke uspone na vrhove Lužinski breg (627 m) i Goricu (710 m). Prijevoj Poklon je na visini od 922 metara i to je mjesto gdje se spajaju masivi Učka i Čićarija. Od Poklona se dolazi na Vojak prolazeći pokraj edukativnog postava „Oko Učke“. Staza završava u Lovranu.

3.2 Poučne staze

Park prirode Učka u svom programu za posjetitelje nudi šetnice po poučnim odnosno edukativnim stazama koje sadrže mnoštvo korisnih informacija o prirodnim resursima Parka poput bioraznolikosti i geoloških značajki. Staze se razlikuju prema duljini i vremenu obilaska ali uglavnom nisu zahtjevne te su većinom primjerene svim uzrastima.

Poučna staza Plas počinje na oko tristo metara podno Vojaka. Staza je otvorena 2006. godine, duga je 2 km te je na nadmorskoj visini od 1300 m. Obuhvaća vršni dio grebena Učke koji je iznimno važan u smislu geološkog postanka, kao i zbog brojnih endemskih biljnih i životinjskih vrsta koje tamo obitavaju. Staza prolazi šumom guste primorske bukve i na njoj se nalaze odmorišta i vidikovci s pogledom na Istru i Čićariju. Uzduž staze nalaze se interpretacijske ploče koje

⁴² *Ibid.*, 32

⁴³ *Ibid.*, 36

posjetiteljima nude informacije o prirodnim značajkama vršnog područja Učke, bogatstvu bioraznolikosti i postanku krškog reljefa.⁴⁴

Poučna staza „Vela Draga“ nalazi se na nadmorskog visini od 300 m (500 m vidikovac) i duga je 2 km. Vrijeme obilaska staze je od sat do sat i pol vremena. Stazom se dolazi do jednog od najatraktivnijih lokaliteta u Parku, a to je kanjon Vela Draga koji je 1998. godine zaštićen kao geomorfološki spomenik prirode. Staza je otvorena 2004. godine te prolazi rubom kanjona. Interpretacijske ploče postavljene duž puta posjetiteljima predstavljaju ovaj geomorfološki spomenik i objašnjavaju geološke fenomene postanka Učke i samog kanjona. Iznad kanjona postoji odmorište i prekrasan vidikovac na vapnenačke tornjeve. Staza vodi dalje u podnožje kamenih tornjeva i do samog dna Vele Drage. Staza osim o geološkim pojavama, poučava o sportskim aktivnostima poput alpinizma i slobodnog penjanja koji su u Parku prirode Učka prisutni još od 1931. godine kada je alpinist Emilio Comici u Velikome tornju ispenjao prvi alpinistički smjer.⁴⁵

Šetnica „Slap“ duga je 800 metara i traje oko 30 minuta. Nalazi se na nadmorskog visini od 359 metara. Otvorena je 2006. godine te prolazi kroz područje Lovranske Drage. Šetnicom se dolazi do slapa bujičnog tipa koji postoji samo u razdobljima kiše te izvire na nekoliko mjesta unutar kanjona. Šetnica prolazi kroz šumu hrasta, graba i maruna te se u blizini nalazi uređeno odmorište.⁴⁶

Mitsko – povijesna staza „Trebišća – Perun“ duga je 15 km i traje čak 7 sati. Ova staza otvorena je 2009. godine kako bi se posjetiteljima pokušalo dati nešto više informacija o samim Slavenima, odnosno odakle su i zašto su došli na sadašnje područje Parka prirode Učka te koja su bila njihova vjerovanja i način života. Staza vodi zaseocima kanjona Potočke vale do vrha Perun koji se nalazi na 800 metara nadmorske visine. Stazom se mogu pronaći i informacije o samom prirodnom krajoliku te uspomene na težak život ljudi koji su tamo živjeli. Za ovu stazu potrebno je izdvojiti cijeli dan te je poprilično fizički zahtjevna.⁴⁷

⁴⁴ *Ibid.*, 42

⁴⁵ *Ibid.*, 43

⁴⁶ *Ibid.*, 46

⁴⁷ *Ibid.*, 48

Ova tzv. „Land – art“ staza spaja umjetničke zahvate u krajobrazu sa ljepotama Ćićarije, odnosno litica Stražice i pašnjaka Sapaćice. Staza je dugačka oko 6,5 km i prigodna je za sve uzraste s obzirom na to da nije jako zahtjevna. Počinje oko 150 m od Poklona prema Veloj Učki. Ovaj projekt osmislio je umjetnik Boris Pecigoša te je kao glavnu misao staze istaknuo razvijanje svijesti o značaju povezanosti čovjeka i prirode. Čovjek je, bez obzira na otuđenost i užurbanost današnjeg načina života, neodvojivi dio prirode. Iako samim svojim postojanjem utječe na prirodu i mijenja je, može naučiti slijediti ritmove prirode i poštivati druga bića koja s njim žive na planetu.⁴⁸ Na stazi se nalaze brojni radovi kao što su stijene oslikane ekološkim bojama, tzv. „rock art“, a zanimljivi su i posebni upravo zbog svoje karakteristike da se mijenjanju i raspadaju pod utjecajem prirode.

Slika 23. Staza umjetnosti u krajobrazu "Stražica-Sapaćica"



Izvor: <https://www.pp-ucka.hr/info-za-posjetitelje/poucne-staze-i-setnice/> (19.02.2024.)

3.3 Biciklizam

Park prirode Učka idealno je mjesto za bicikliste s obzirom da nudi čak 8 uređenih i označenih staza različitih kategorija te ukupne dužine 180 kilometara. Staze su većinom namijenjene brdskim biciklistima ali postoje staze i za cestovne bicikliste.

⁴⁸ <https://www.pp-ucka.hr/info-za-posjetitelje/poucne-staze-i-setnice/> (19.02.2024.)

Staze 1 i 2 identične su dužine i sličnog terena. Staze su duge 15,3 kilometara i na makadamskoj supodlozi. Pozicionirane su na istočnim obroncima Učke te traju do dva sata. Polazak i cilj su u Lovačkoj kući Brdo. Staze spadaju u srednju kategoriju prema zahtjevnosti.

Staza 3 je duga 12 kilometara i traje do jedan sat i 20 minuta. Polazak i cilj staze je u najistočnijem selu Čićarije, Brgudcu. Staza je većinom zemljane i makadamske podloge, te malim dijelom asfaltne. Prema zahtjevnosti, staza spada u laganu kategoriju.

Staza 4 je duga 17 kilometara i traje do dva sata. Najveći udio podloge čini makadam. Staza počinje i završava u selu Mala Učka te nudi prekrasne poglede na središnju Istru i vrh Učke. Prema zahtjevnosti spada u srednju kategoriju.

Staza 5 je duga 13,8 kilometara i traje do jedan sat. Staza cijelim putem prolazi po asfaltnoj podlozi. Staza počinje i završava kod planinarskog doma Poklon i nudi pogled s najvišeg vidikovca Učke, vrha Vojak. Staza je srednje kategorije prema zahtjevnosti.

Staza 6 duga je čak 27,5 kilometara i traje do tri sata. Podlogu većinski čini makadam te manjim dijelom asfalt. Ova staza je za ljubitelje ekstremnijih uspona i spustova. Staza započinje i završava kod planinarskog doma na Poklonu a vodi do istočnih obronka Učke i Čićarije . Prema zahtjevnosti spada u tešku kategoriju.

Staza 7 je duga 25,7 kilometara te traje do tri sata. Podlogu staze većinski čini makadam. Staza počinje i završava kod planinarskog doma na Poklonu a vodi zapadnim obroncima Učke i Čićarije. Staza je poprilično zahtjevna te spada u tešku kategoriju.

Staza 8 je duga 52 kilometra i traje do četiri i pol sata. Podlogu staze čine makadam i asfalt. Staza počinje i završava u Lovranu a vodi istočnim obroncima Učke i Čićarije. Staza prema zahtjevnosti spada u tešku kategoriju. ⁴⁹

⁴⁹ Sulić i Park prirode Učka, *Outdoor vodič Parka prirode Učka*, 58.

Slika 24. Karta "Učka Bike"



Izvor: <https://www.pp-ucka.hr/info-za-posjetitelje/brosure/> (19.02.2024.)

3.4 Trail trčanje

Na području Parka prirode Učka, moguće je baviti se i aktivnošću trail trčanja. Posjetiteljima su u ponudi tri uređene staze, no za one koji su voljni istraživati, postoji niz planinarskih staza koje se također mogu koristiti u istu svrhu. Staze su namijenjene početnicima ali i onima koji su već iskusni u bavljenju ovom aktivnošću.

Staza vidika, povijesti i tradicije (Lovranska Draga – Visoče – Obrš – Trebišća – Petrebišća – Bodaj – Mala Učka – Babin grob – Lovranska Draga) je duga 21,5 kilometara. Najviši vidikovac je na 1040 metara. Polazak kreće u Lovranskoj Dragi. Prolazeći ovom stazom, posjetitelji mogu uživati u pogledima na Istru, Kvarner, otoke te Alpe i Dolomite.

Staza „Do Vojaka i nazad“ (Poklon – Sedlo – Vojak – Plas – Poklon) duga je 8,5 kilometara te je maksimalna visina staze na 1396 metara. Staza kreće sa Poklona na visini od 925 metara te vodi ka najvišem vrhu Učke, Vojku. Sa kule na Vojku pruža se jedinstven pogled na Istru, Dolomite, Alpe, Kvarner i otoke i Gorski Kotar.

Staza „Tri vrha“ (Poklon – Veli Planik – Mali Planik – Ošalj vrh – Poklon) ukupne je dužine 14,8 kilometara te je najviši vrh na visini od 1272 metara. Staza počinje na Poklonu te vodi do tri vrha:

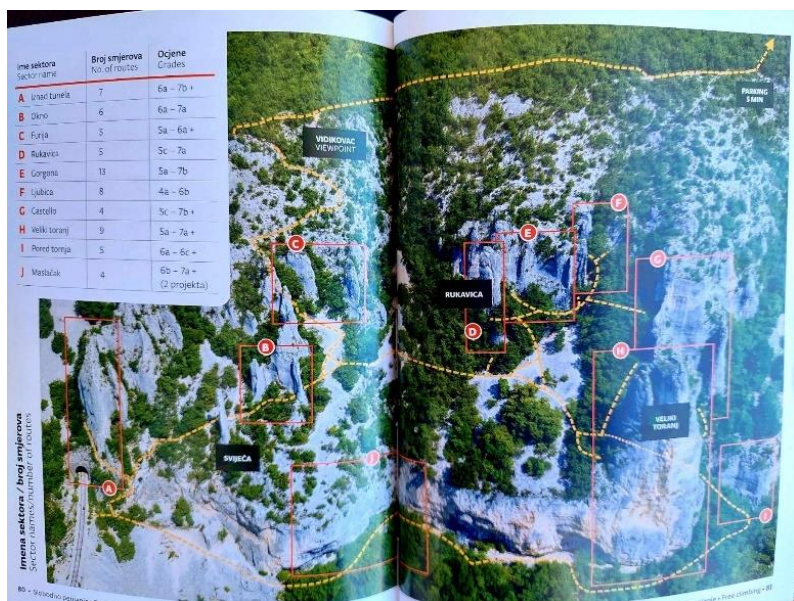
Veli Planik, Mali Planik i Ošalj vrh. Teren staze je većinom makadam. Staza je umjereno zahtjevna sa ponekim usponom.

3.5 Slobodno penjanje

Slobodnim penjanjem se u Parku prirode Učka posjetitelji mogu baviti u kanjonu Vele Drage. Penjanje u Veloj Dragi potječe još iz 1931.godine kada se slavni talijanski alpinist Emilio Comici prvi put okušao u penjanju na Veliki toranj. Naknadno su se penjanjem u Veloj Dragi počeli baviti hrvatski i talijanski alpinisti te se 1986.godine razvilo moderno penjalište kada su se Riječani počeli izrađivati prve sportske smjerove.⁵⁰

U Veloj Dragi penjanje je moguće tokom cijele godine, no najbolje vrijeme za penjanje je proljeće. Stijene su solidne do jako dobre kvalitete te su karakteristične po položenim i okomitim pločama s ljuskama, rupama i prolicama.⁵¹ Postoji više od 66 sektora za penjanje, no neki nisu u potpunosti sigurni.

Slika 25. Imena sektora i broj smjerova za penjanje u Parku prirode Učka



Izvor: Sulić, *Outdoor vodič Parka prirode Učka*, 80 i 81

⁵⁰ *Ibid.*, 76

⁵¹ *Ibid.*, 78

3.6 Paragliding (letenje)

U Parku prirode Učka se ljubitelji ekstremnijih i adrenalinskih aktivnosti mogu baviti letenjem. Park prirode Učka je u suradnji sa klubom za slobodno letenje „Homo volans“ registrirala letjelište „Učka“. Letjelište ima dva poletišta, „Vojak“ i „Brgud“, te jedno sletište, „Boljunsko polje“. ⁵²

Slika 26. Letenje u Parku prirode Učka



Izvor: <https://www.pp-ucka.hr/ucka-outdoor/letenje/> (21.02.2024.)

⁵² <https://www.pp-ucka.hr/ucka-outdoor/letenje/> (21.02.2024.)

4. Istraživanje veza prirodnih atrakcija Parka prirode Učka i motiviranosti posjetitelja Parka

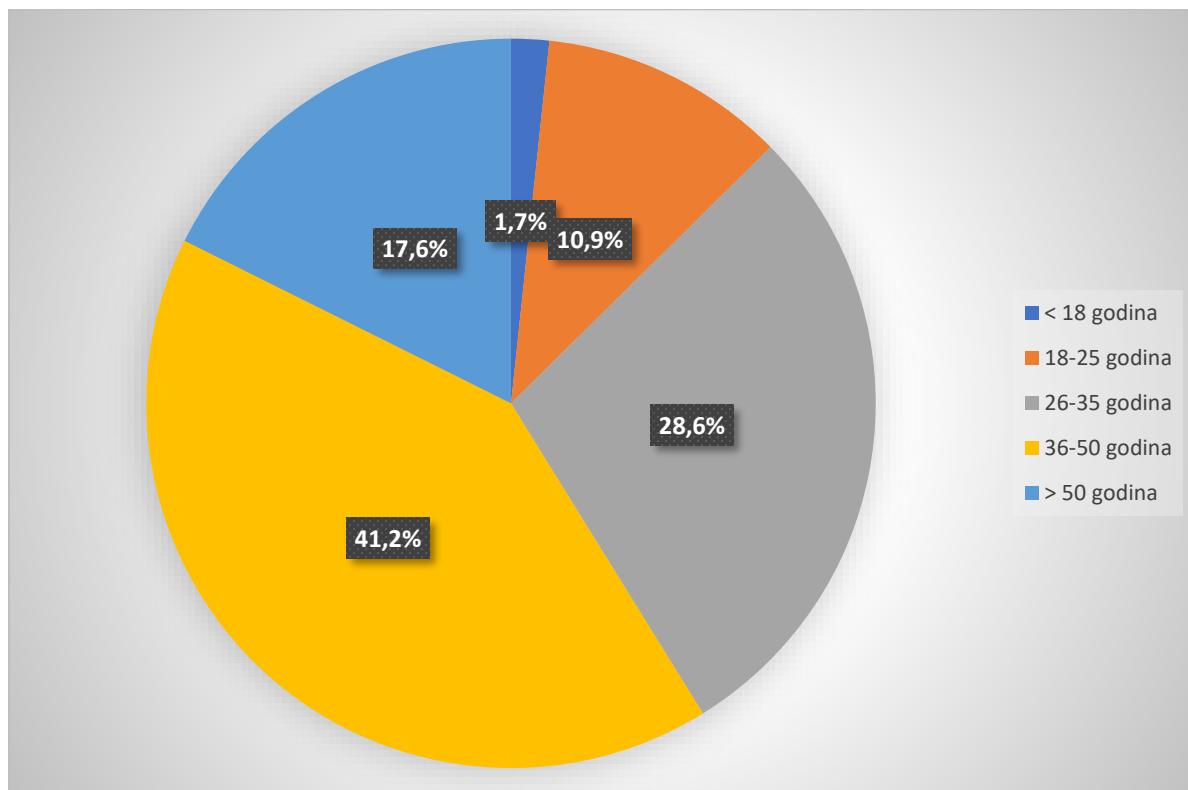
Ovim diplomskim radom nastojalo se utvrditi kakve su veze prirodnih atrakcija s motiviranošću posjetitelja pri posjeti Parka prirode Učka. U tu svrhu provedeno je empirijsko istraživanje metodom anketiranja posjetitelja Parka prirode Učka te metodom intervjua s upravom Parka prirode Učka. Anketni upitnik sastavljen je na platformi Google obrasci te je distribuiran na društvenoj mreži Facebook. Anketom se pokušala obuhvatiti populacija ljubitelja aktivnosti na otvorenom, rekreativaca te lokalnog stanovništva. Uvjet za sudjelovanje u anketi bio je minimalno jedan posjet Parku prirode Učka. Anketu je ispunilo 119 osoba. Prvi dio ankete odnosi se na socio-demografske podatke ispitanika (dob, spol, obrazovanje, radni odnos) dok su se u drugom dijelu prikupljali stavovi, doživljaji i iskustva ispitanika pri posjeti Parka prirode Učka. Intervju s Upravom odvio se videopozivom putem platforme Zoom s unaprijed pripremljenim pitanjima.

4.1 Istraživanje motivacijskih čimbenika posjetitelja Parka prirode Učka

U svrhu empirijskog istraživanja, provedena je anketa putem Google obrazaca za diplomski rad „Prirodne atrakcije kao motivacijski čimbenik posjetitelja Parka prirode Učka“. Anketa je podijeljena na Facebooku te je ispitano 119 osoba.

U nastavku slijedi grafikon kojim je prikazana dob ispitanika.

Grafikon 1. Dob ispitanika



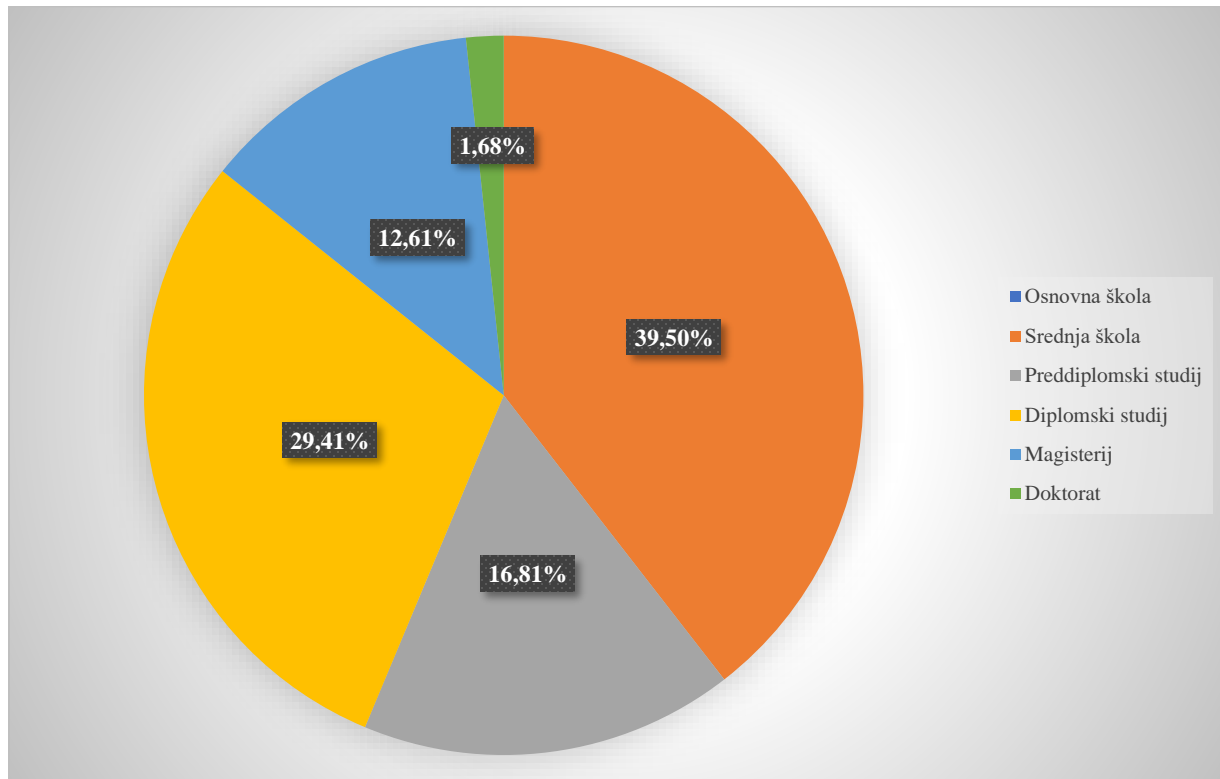
Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Iz grafikona je vidljivo kako od ukupno 119 prikupljenih odgovora, 41,2% ispitanika je u dobi od 36 do 50 godina starosti, njih 28,6% je u skupini od 26-35 godina starosti, 17,6% čine ispitanici stariji od 50 godina, 10,9% ispitanika je u skupini od 18 do 25 godina starosti te preostali postotak od 1,7% čine ispitanici mlađi od 18 godina. Dakle, najveći broj ispitanika je u dobi od 36 - 50 godina (41,2%) dok najmanji postotak od 1,7% čine ispitanici mlađi od 18 godina.

Drugo pitanje odnosilo se na spol ispitanika. Rezultati su pokazali kako veći dio ispitanika čine pripadnice ženskog spola, čak 69,75%, dok je samo 30,25% ispitanika muškog spola.

U nastavku slijedi analiza i interpretacija stupnja obrazovanja ispitanika.

Grafikon 2. Stupanj završenog obrazovanja ispitanika

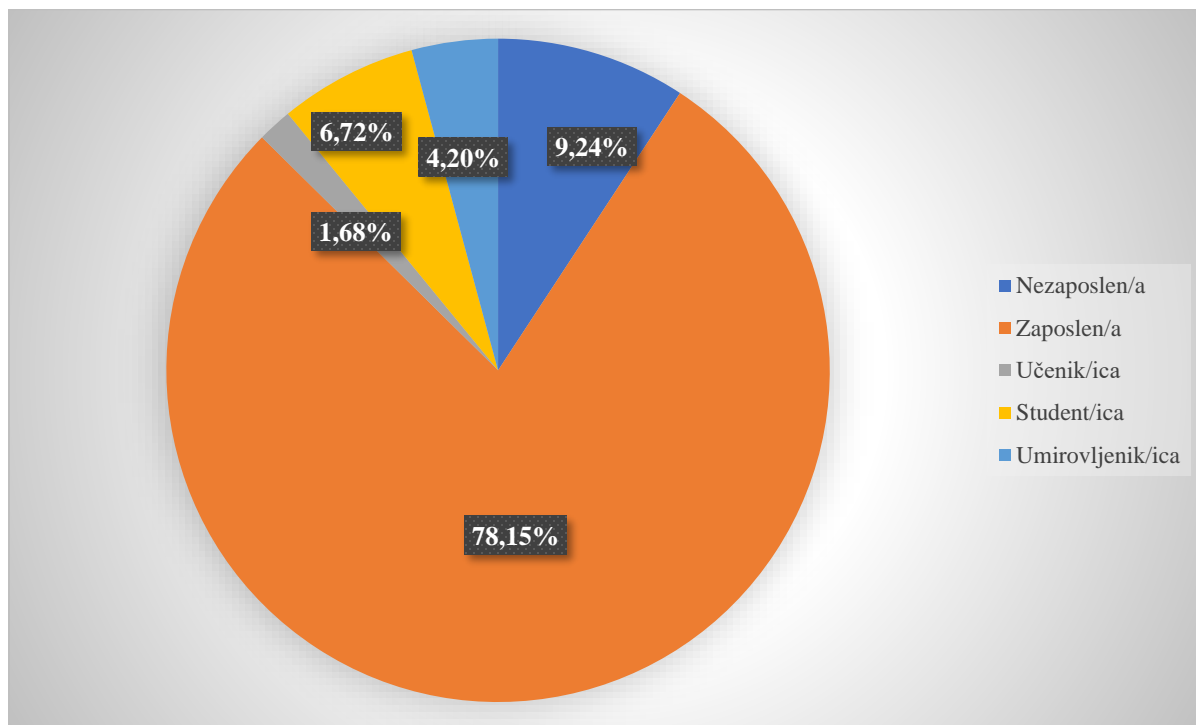


Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Iz grafikona 2. je moguće iščitati kako je najbrojnija skupina ispitanika završila srednju školu (39,50%). Zatim slijede ispitanici koji su završili diplomski studij, njih čak 35 (29,41%). Ispitanici koji su završili preddiplomski studij čine 16,81% ispitanika, magisterij je završilo 12,61% ispitanika a samo je dvoje ispitanika završilo doktorat (1,68%).

U nastavku je prikazan grafikon 3. kojim se utvrđuje radni status ispitanika.

Grafikon 3. Radni status ispitanika

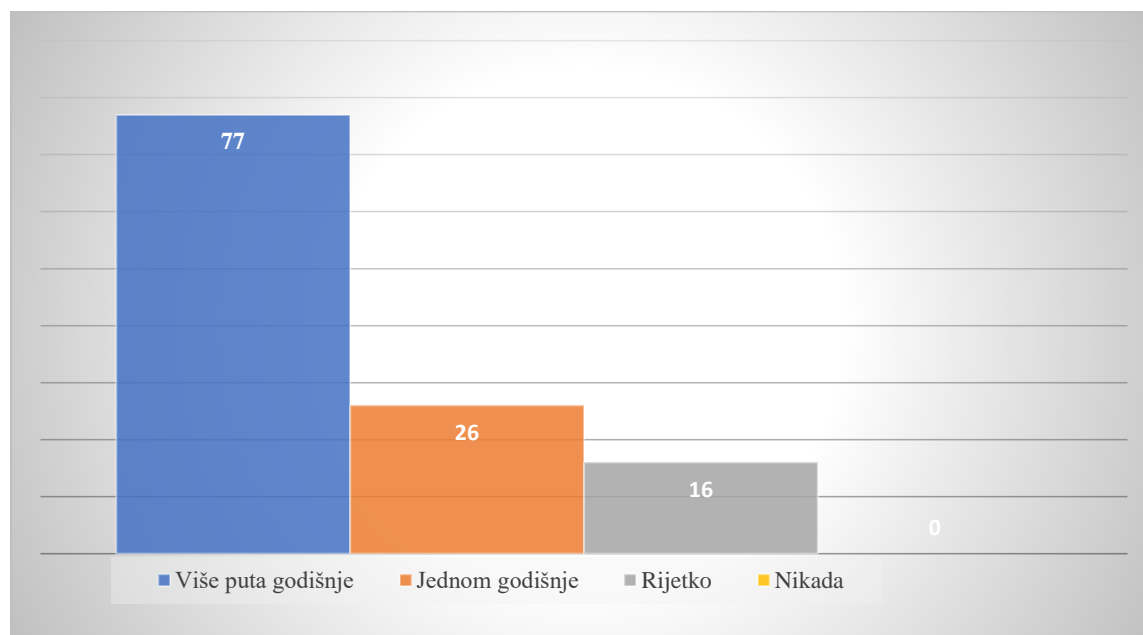


Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Prema podacima vidljivim u grafikonu 3., najbrojnija skupina ispitanika je zaposlena (78,15%). Zatim slijede nezaposleni ispitanici kojih ima 11 (9,24%). Studenti čine 6,72% ispitanika, umirovljenici 4,20% ispitanika dok najmanji broj ispitanika čine učenici (1,68%). Ovim pitanjem završava se dio ankete koji se odnosi na socio-demografske značajke te se prelazi na drugi (glavni) dio ankete koji se odnosi na stavove, doživljaje i iskustva ispitanika pri posjeti Parka prirode Učka.

Sljedeće pitanje u anketi odnosi se na učestalost posjećivanja nacionalnih parkova i parkova prirode. U nastavku slijede odgovori ispitanika prikazani grafikonom 4.

Grafikon 4. Učestalost posjećivanja parkova prirode i/ili nacionalnih parkova

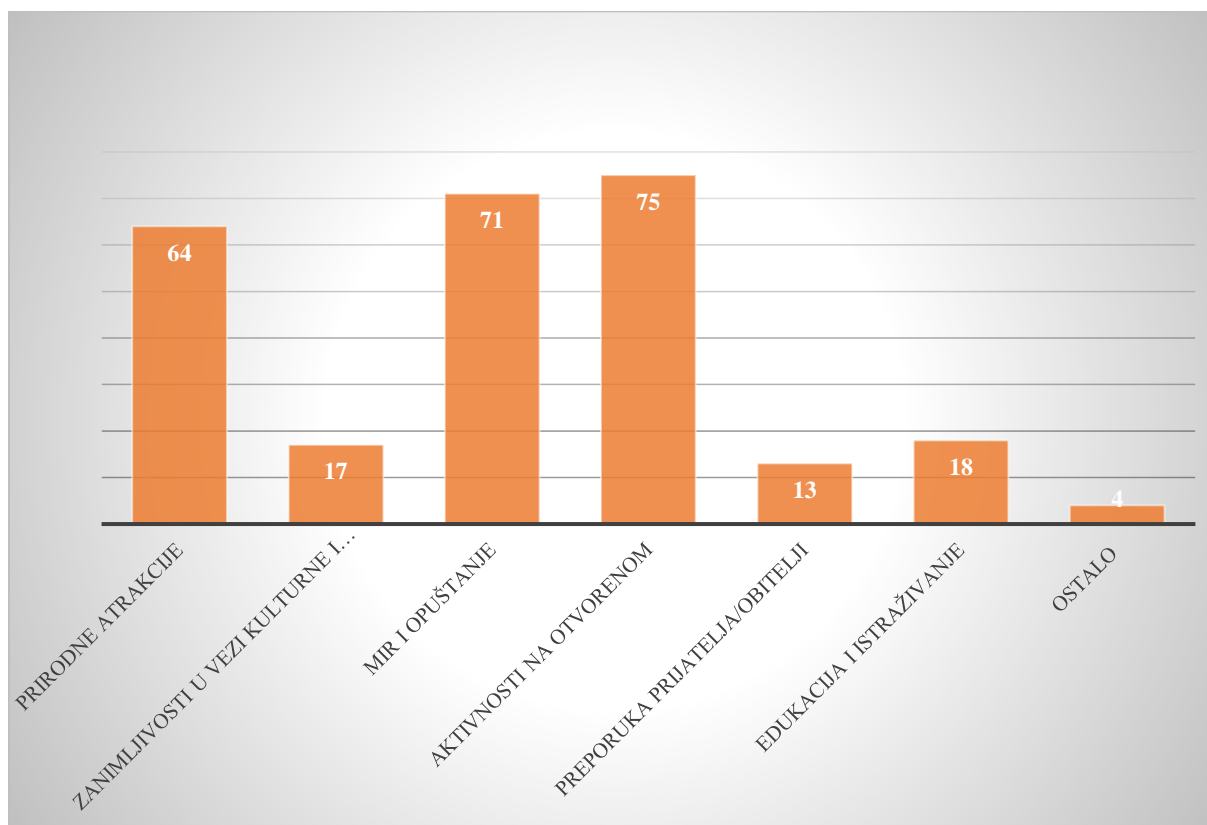


Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Iz grafikona 4. moguće je iščitati kako najveći udio ispitanika posjećuje parkove prirode i/ili nacionalne parkove više puta godišnje (64,71%). Nakon njih slijede ispitanici koji parkove prirode i/ili nacionalne parkove posjećuju jednom godišnje i to njih 26 odnosno 21,85%. Ispitanika koji su odgovorili kako rijetko posjećuju parkove prirode i/ili nacionalne parkove ima 16 te oni čine 13,45% ispitanika. Niti jedan ispitanik nije odgovorio kako nikada ne posjećuje parkove prirode i/ili nacionalne parkove. Da se zaključiti kako ispitanici većinom vole provoditi vrijeme istražujući parkove prirode i/ili nacionalne parkove.

Sljedeće pitanje odnosi se na faktor motiviranosti ispitanika pri posjeti Parka prirode Učka. Na pitanje se moglo dati više jednog odgovora te je ispitanicima također omogućeno da upišu svoje odgovore. Analiza sljedećeg grafikona vršit će se prema broju odgovora ispitanika na svako pitanje kojih je ukupno 262.

Grafikon 5. Faktor motiviranosti ispitanika pri posjeti Parka prirode Učke

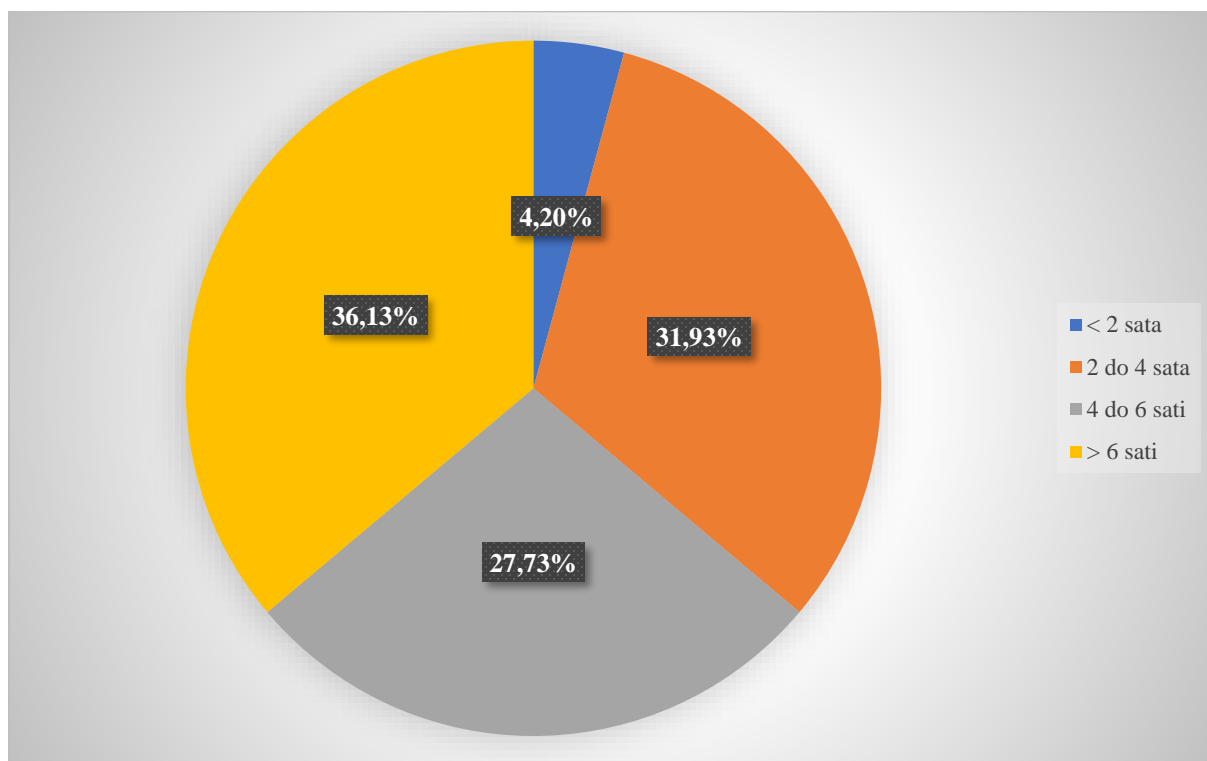


Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Iz grafikona 5. vidljivo je kako je čak 75 (28,63%) ispitanika odgovorilo kako u Park prirode Učka dolazi zbog aktivnosti na otvorenom. Nešto manje ispitanika je odgovorilo kako ih za dolazak u Park prirode Učka motivira mir i opuštanje (27,10%). Sljedeće po broju odgovora su prirodne atrakcije kao motivacijski čimbenik za dolazak u Park prirode Učka te je taj odgovor odabralo 64 ispitanika (24,43%). Zatim slijede edukacija i istraživanje (6,87%), zanimljivosti u vezi kulturne i povijesne baštine (6,49%) te preporuka prijatelja/obitelji (4,96%). Pod ostalo su ispitanici naveli kako ih u Park prirode Učka motivira mjesto odrastanja te blizina samog Parka.

U nastavku slijedi grafikon kojim se analizira koliko su vremenski ispitanici proveli u Parku prirode Učka.

Grafikon 6. Vrijeme provedeno u Parku prirode Učka

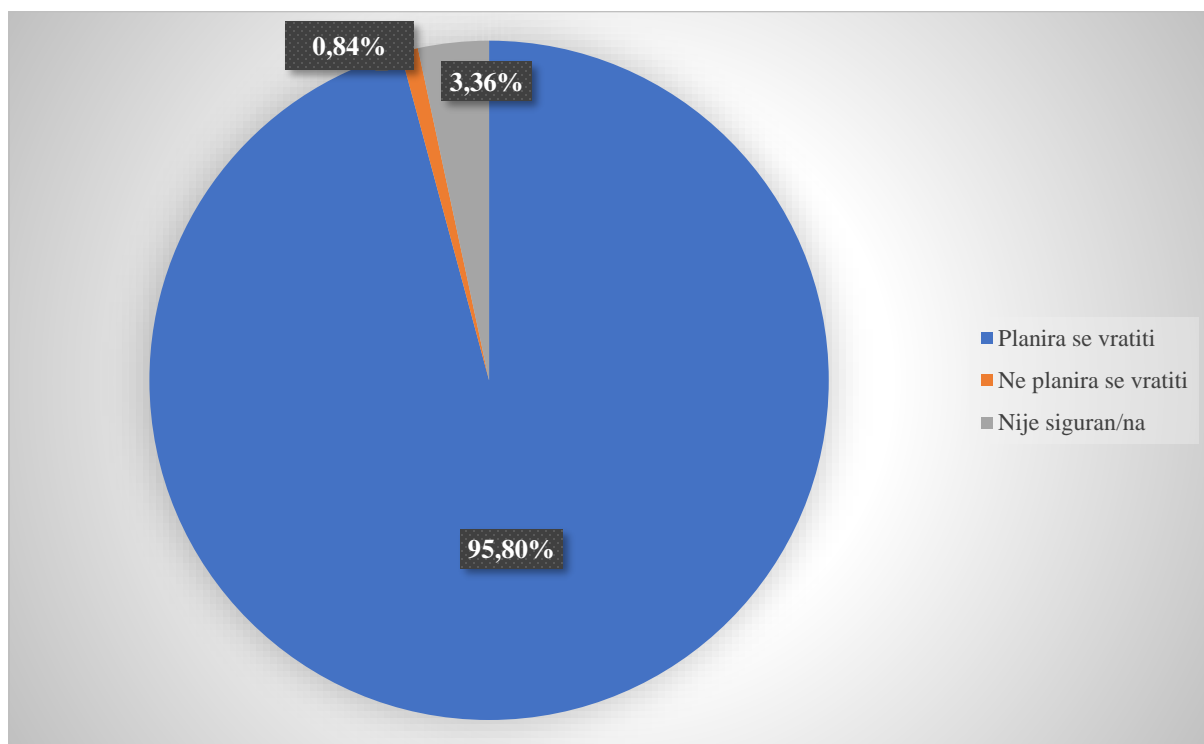


Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Iz podataka vidljivih u grafikonu 6. može se zaključiti kako je najveći broj ispitanika u Parku prirode Učka proveo više od 6 sati (36,13%). Nešto manje ispitanika je u Parku provelo 2 do 4 sata (31,93%) te 4 do 6 sati (27,73%). Najmanji broj ispitanika je u Parku prirode Učka proveo manje od 2 sata (4,20%).

Sljedećim grafikonom prikazat će se stav ispitanika kada je riječ o njihovoj želji za povratkom u Park prirode Učka.

Grafikon 7. Stav ispitanika o povratku u Park prirode Učka



Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Prema grafikonu 7., od ukupno 119 ispitanika, njih čak 114 (95,80%) planira se vratiti u Park prirode Učka. Sljedeću skupinu prema brojnosti čine ispitanici koji nisu sigurni hoće li se vratiti u Park prirode Učka, te njih ima 4 (3,36%). Samo jedan ispitanik (0,84%) ne planira se vraćati u Park prirode Učka.

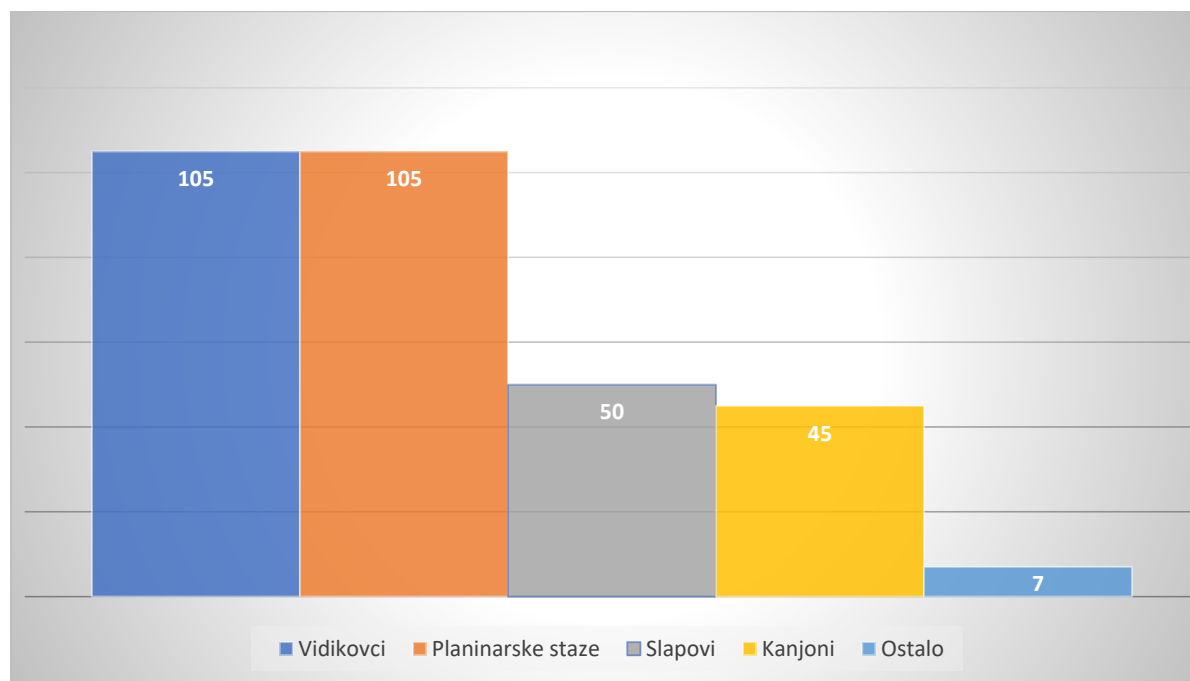
U nastavku slijedi analiza pitanja otvorenog tipa u anketi koje se odnosilo na motiv povratka u Parka prirode Učka.

Na pitanje otvorenog tipa kojim se određuje motiv ispitanika za povratak u Park prirode Učka, svaki ispitanik mogao je ponuditi jedan ili više motiva za povratak u Park te je sveukupno dan 191 odgovor od 119 ispitanika. Najveći broj ispitanika odgovorio je kako ih za povratak u Park prirode Učka motiviraju prirodne atrakcije odnosno ljepota prirode te taj odgovor iznosi 40,96% od ukupnog broja odgovora. Sljedeći motiv ispitanika za povratak u Park prirode Učka je mir i opuštanje te taj odgovor čini 12,77% od ukupnog broja odgovora. Nešto manje odgovora, odnosno njih 9,57%, odnosilo se na planinarenje kao motiv povratka u Park. Zatim kao motiv za povratak slijede pogled (7,45%), blizina mjestu stanovanja (6,91%), svjež zrak (6,38%) te uređene šetnice

(3,19%). Nešto manji broj ispitanika odgovorio je kako ih za povratak u PP Učka motivira novo planinarsko sklonište „Jaje u gnijezdu“, vrh Vojak, planinarsko sklonište „Babino sklonište“, Učkarski samanj, sportske aktivnosti, druženje u prirodi, jestivo i ljekovito bilje, zdravlje, ugostiteljski objekti, dostupnost te zadovoljstvo prethodnom posjetom.

U nastavku slijedi grafikon kojim se prikazuje posjećenost prirodnih atrakcija u Parku prirode Učka.

Grafikon 8. Posjećenost prirodnih atrakcija u Parku prirode Učka

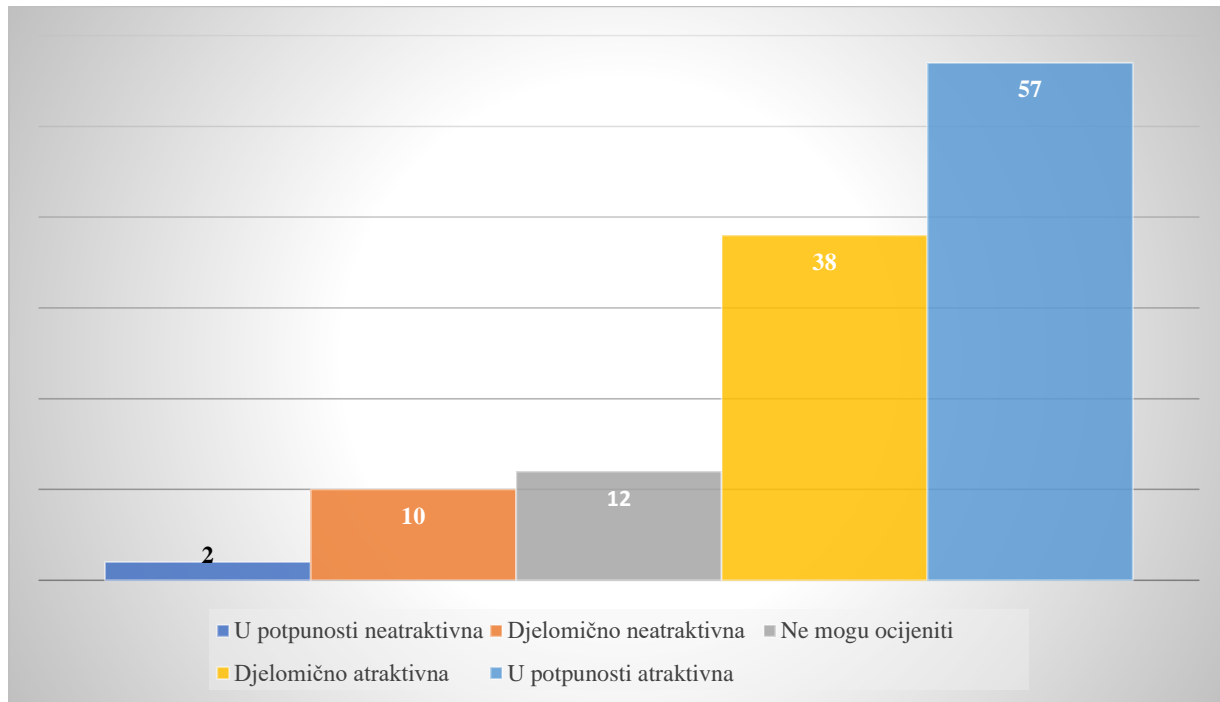


Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Na pitanje koje su prirodne atrakcije ispitanici posjetili u Parku prirode Učka, ispitanici su imali mogućnost odabira više odgovora, te su također mogli upisati prirodnu atrakciju koja nije bila među ponuđenim odgovorima. Sveukupan broj odgovora je 312. Prema grafikonu 8., najposjećenije prirodne atrakcije u Parku prirode Učka su vidikovci (33,65%) i planinarske staze (33,65%). Zatim slijede slapovi koje je posjetilo 50 ispitanika (16,03%) te kanjoni koje je posjetilo 45 ispitanika (14,42%). Pod skup „ostalo“ spadaju ispitanici koji su ponudili vlastiti odgovor na pitanje, te ih je sveukupno 7. Neki ispitanici odgovorili su kako su posjetili sve što PP Učka ima za ponuditi, povijesno-mitske staze, Land-art stazu, vrhove i šume, konje te Mountain Bike staze.

Daljnjom analizom ustanovit će se koliko su pojedine prirodne atrakcije atraktivne ispitanicima. Ispitanici su imali mogućnost ocijeniti atrakcije ocjenama od 1 (u potpunosti neatraktivna) do 5 (u potpunosti atraktivna). Dobiveni rezultati prikazat će se grafikonima 9, 10, 11, 12, 13, 14 i 15.

Grafikon 9. Atraktivnost prirodne atrakcije "prijevoj Poklon"

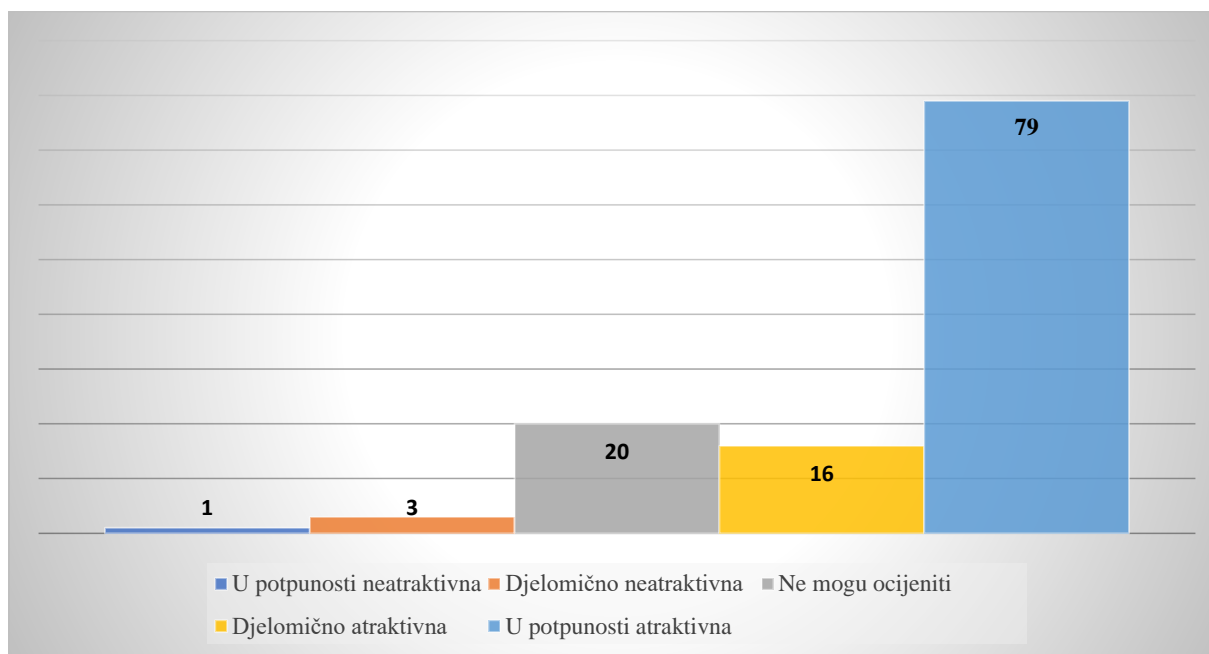


Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Prema rezultatima koji se daju iščitati iz grafikona 9. najveći je broj posjetitelja, njih 57 (47,90%), ocijenio prirodnu atrakciju „prijevoj Poklon“ u potpunosti atraktivnom. Zatim slijede ispitanici koji su ovu prirodnu atrakciju ocijenili djelomično atraktivnom, njih 38 (31,93%). Sveukupno 12 ispitanika nije moglo ocijeniti ovu prirodnu atrakciju. Ispitanika koji su prirodnu atrakciju „prijevoj Poklon“ ocijenili djelomično atraktivnom ima 10 (8,40%). Samo 2 ispitanika (1,68%) odgovorila su kako je ova atrakcija u potpunosti neatraktivna.

Slijedi analiza grafikona 10. kojim će se prikazati odgovori ispitanika na atraktivnost prirodne atrakcije „kanjon Vela Draga“.

Grafikon 10. Atraktivnost prirodne atrakcije "kanjon Vela Draga"

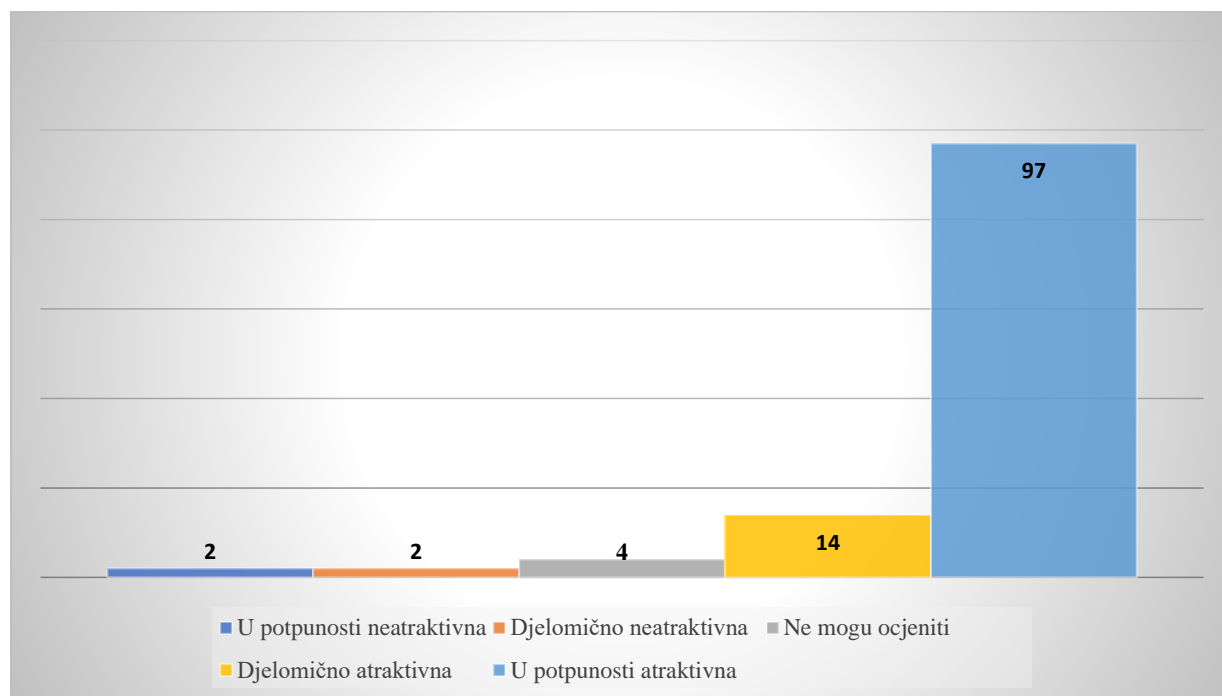


Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Prema dobivenim rezultatima vidljivim u grafikonu 10., može se zaključiti kako je većini ispitanika (66,39%) prirodna atrakcija „kanjon Vela Draga“ u potpunosti atraktivna. Slijede ispitanici koji nisu mogli ocijeniti ovu prirodnu atrakciju (16,81%). Ispitanika koji su prirodnu atrakciju „kanjon Vela draga“ ocijenili djelomično atraktivnom ima 16 (13,45%). Zatim slijede ispitanici koji smatraju ovu atrakciju djelomično neatraktivnom (2,52%) te u potpunosti neatraktivnom (0,84%).

U nastavku će se analizirati grafikon 11. kojim su prikazani odgovori ispitanika na atraktivnost prirodne atrakcije „vrh Vojak“.

Grafikon 11. Atraktivnost prirodne atrakcije "vrh Vojak"

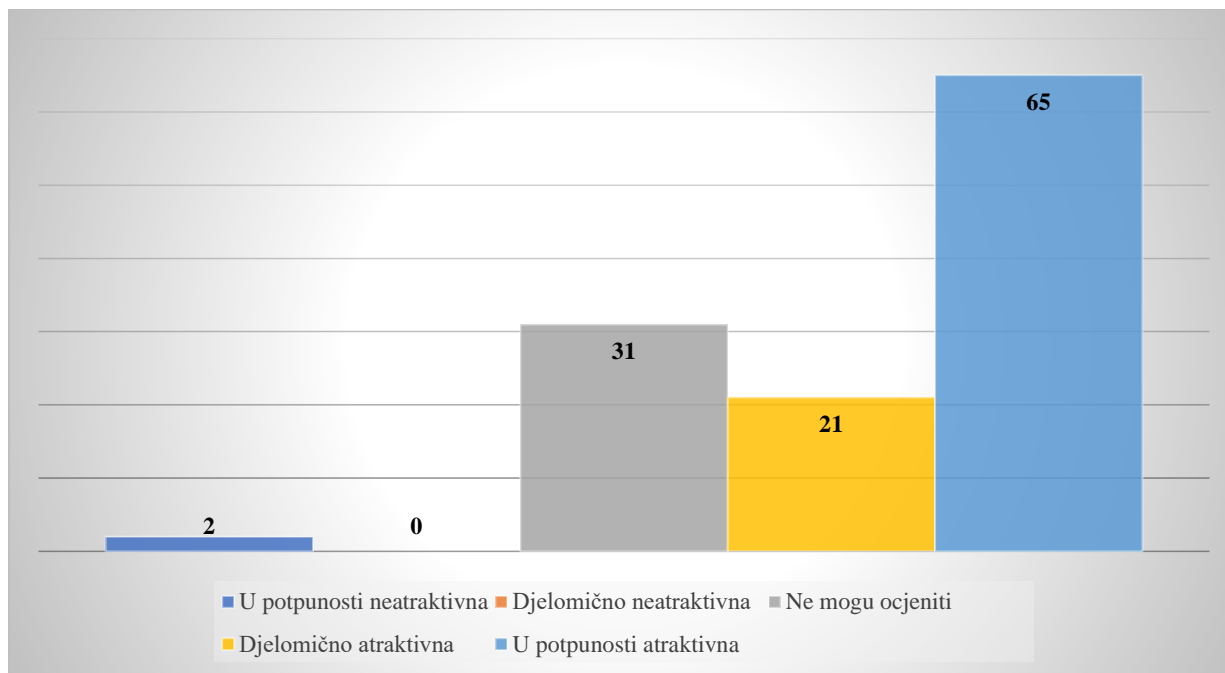


Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Analizom grafikona 11. utvrđuje se kako je najveći broj posjetitelja izrazito zadovoljan prirodnom atrakcijom „vrh Vojak“ s obzirom da je njih čak 97 (81,51%) ocijenilo atrakciju u potpunosti atraktivnom. Slijede ispitanici koji su prirodnu atrakciju „vrh Vojak“ ocijenili djelomično atraktivnom (11,76%). Određeni broj ispitanika nije mogao ocijeniti ovu prirodnu atrakciju (3,36%). Najmanji broj ispitanika čine oni koji su atrakciju ocijenili djelomično neatraktivnom (1,68%) i u potpunosti neatraktivnom (1,68%).

Slijedećim grafikonom ustanovit će se atraktivnost prirodne atrakcije „slap Banina“.

Grafikon 12. Atraktivnost prirodne atrakcije "slap Banina"

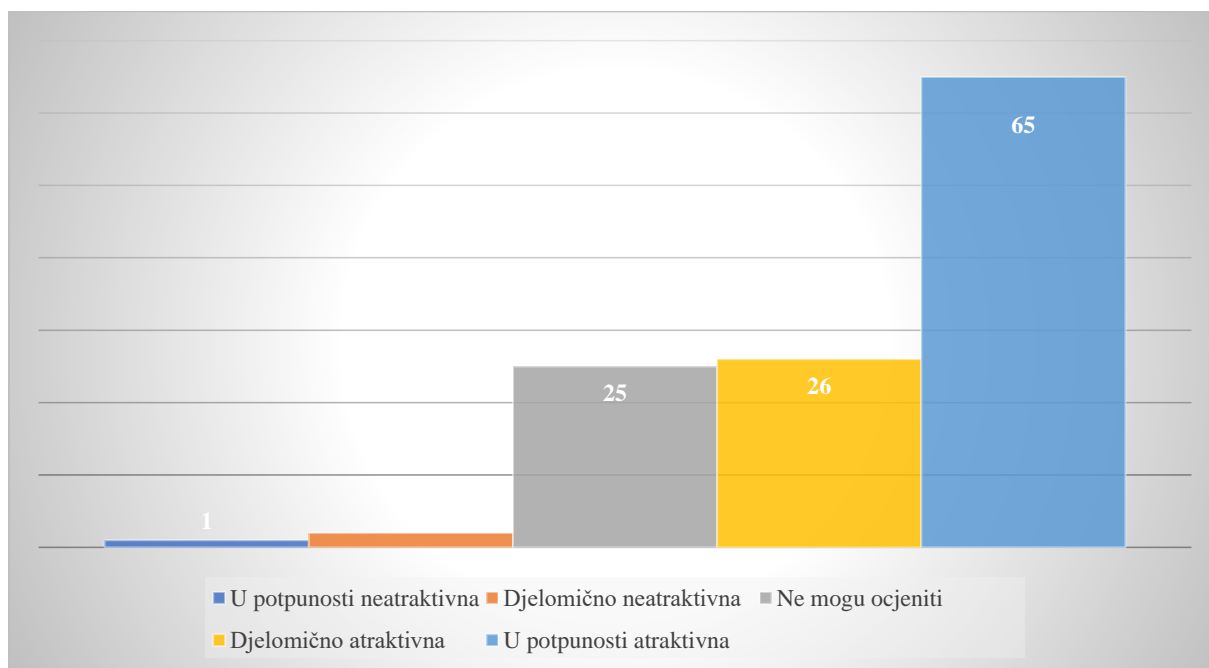


Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Prema podacima iz grafikona 12., može se zaključiti kako je najveći broj ispitanika (56,62%) ocijenio prirodnu atrakciju „slap Banina“ kao u potpunosti atraktivnu. Zatim slijede ispitanici koji ne mogu ocijeniti ovu atrakciju te oni čine 26,05% ispitanika. Od 119 ispitanika, 21 ispitanik (17,65%) je ocijenio ovu prirodnu atrakciju kao djelomično atraktivnu. Slijede ispitanici koji su prirodnu atrakciju „slap Banina“ doživjeli kao u potpunosti neatraktivnu te čine 1,68% ispitanika. Niti jedan ispitanik ovu atrakciju nije ocijenio kao djelomično neatraktivnu.

Sljedeća analiza koja će se vršiti odnosi se na atraktivnost prirodne atrakcije „Veli planik“ te će se ista prikazati grafikonom 13.

Grafikon 13. Atraktivnost prirodne atrakcije "Veli Planik"

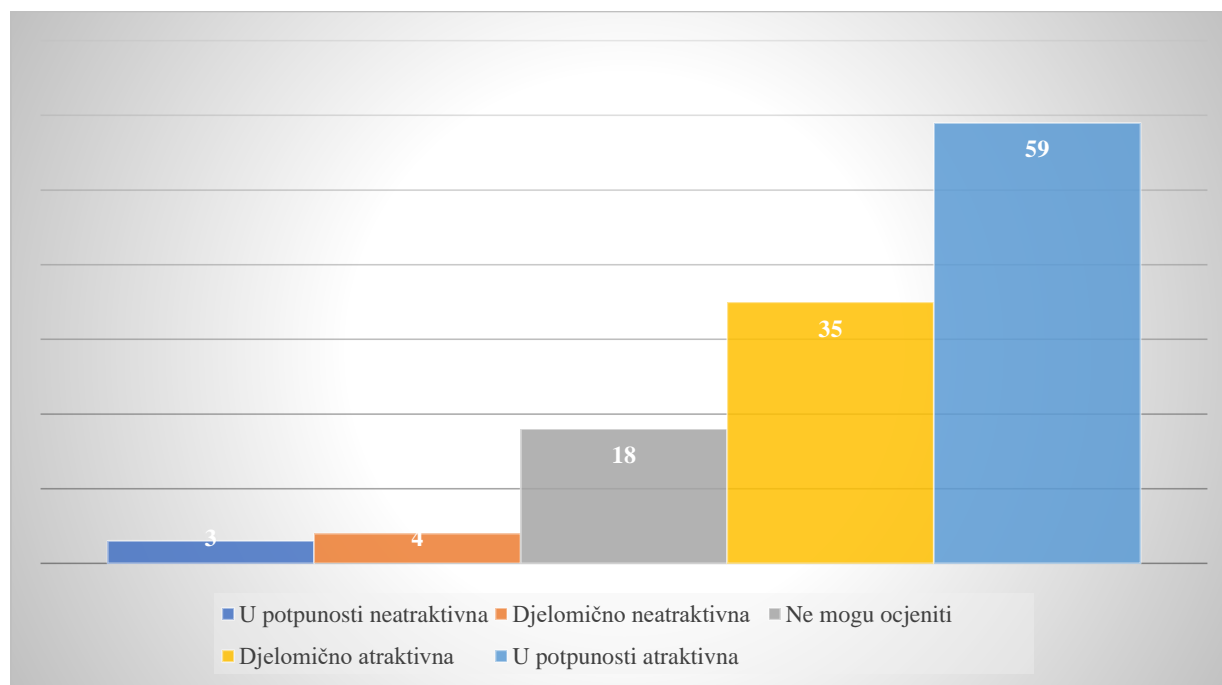


Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Prema grafikonu 13., ispitanici su prirodnu atrakciju „Veli Planik“ većinski ocijenili kao u potpunosti atraktivnu te oni čine 54,62% ispitanika. Zatim slijedi skupina ispitanika koja je atrakciju ocijenila kao djelomično atraktivnu te čini 21,85% od ukupnog broja ispitanika. Ispitanika koji nisu mogli ocijeniti prirodnu atrakciju „Veli Planik“ ima 25 i oni čine 21,01% ispitanika. Samo dva ispitanika ocijenila su ovu atrakciju kao djelomično neatraktivnu (1,6 8%), dok je jedan ispitanik atrakciju ocijenio kao u potpunosti neatraktivnu (0,84%).

Daljnjom analizom koja interpretirat će se podaci grafikona 14. koji se odnose na atraktivnost prirodne atrakcije „Poučne staze“.

Grafikon 14. Atraktivnost prirodne atrakcije "Poučne staze"

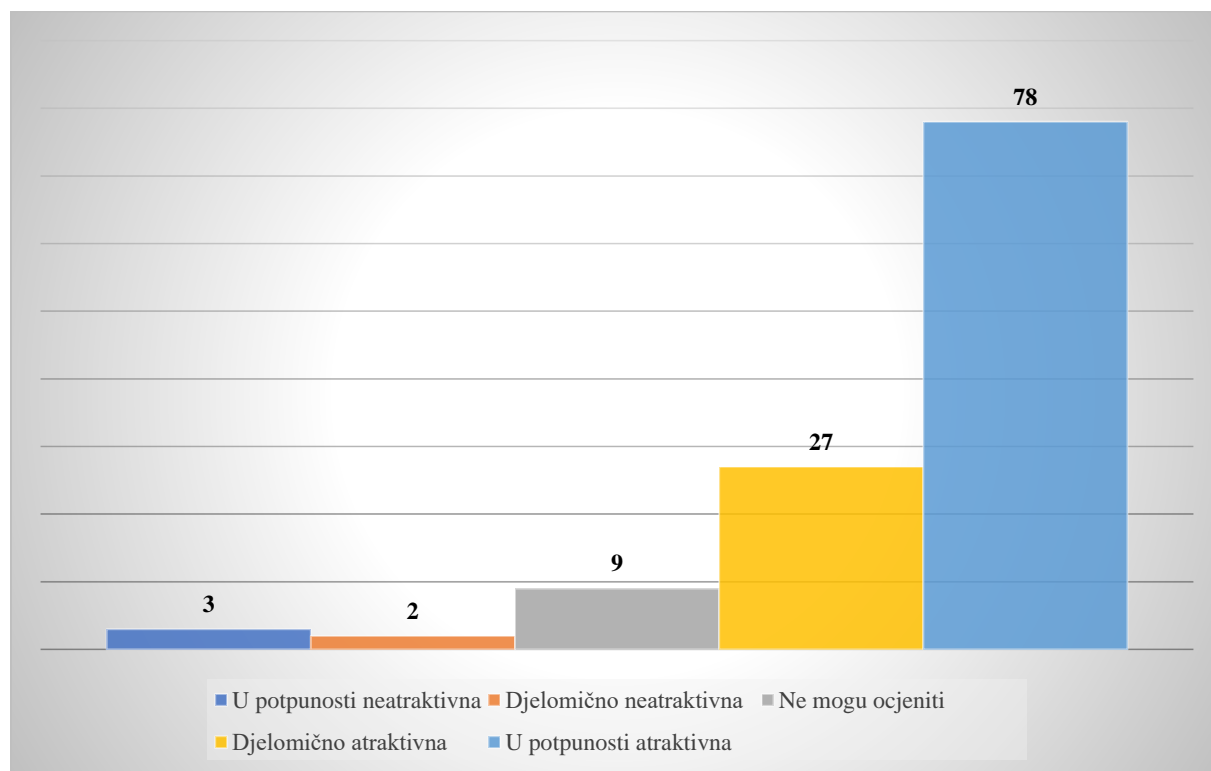


Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Iz podataka vidljivih u grafikonu 14., da se zaključiti kako je od ukupno 119 ispitanika, čak 59 ispitanika prirodnu atrakciju „Poučne staze“ ocijenilo kao u potpunosti atraktivnu atrakciju te oni čine najbrojniju skupinu od 49,58% ispitanika. Zatim slijede ispitanici koji su atrakciju ocijenili kao djelomično atraktivnu te oni čine 29,41% ispitanika. Nadalje, slijedi skupina ispitanika koja nije mogla ocijeniti ovu atrakciju te čini 15,13% ispitanika. Najmanje ispitanika ocijenilo je ovu prirodnu atrakciju kao u potpunosti neatraktivnu te stoga oni čine samo 2,52% ispitanika.

Slijedi posljednja interpretacija koja se odnosi na analizu atraktivnosti pojedinih prirodnih atrakcija, a tiče se same flore i faune. U nastavku će se analizirati grafikon 15.

Grafikon 15. Atraktivnost prirodne atrakcije "Flora i fauna"

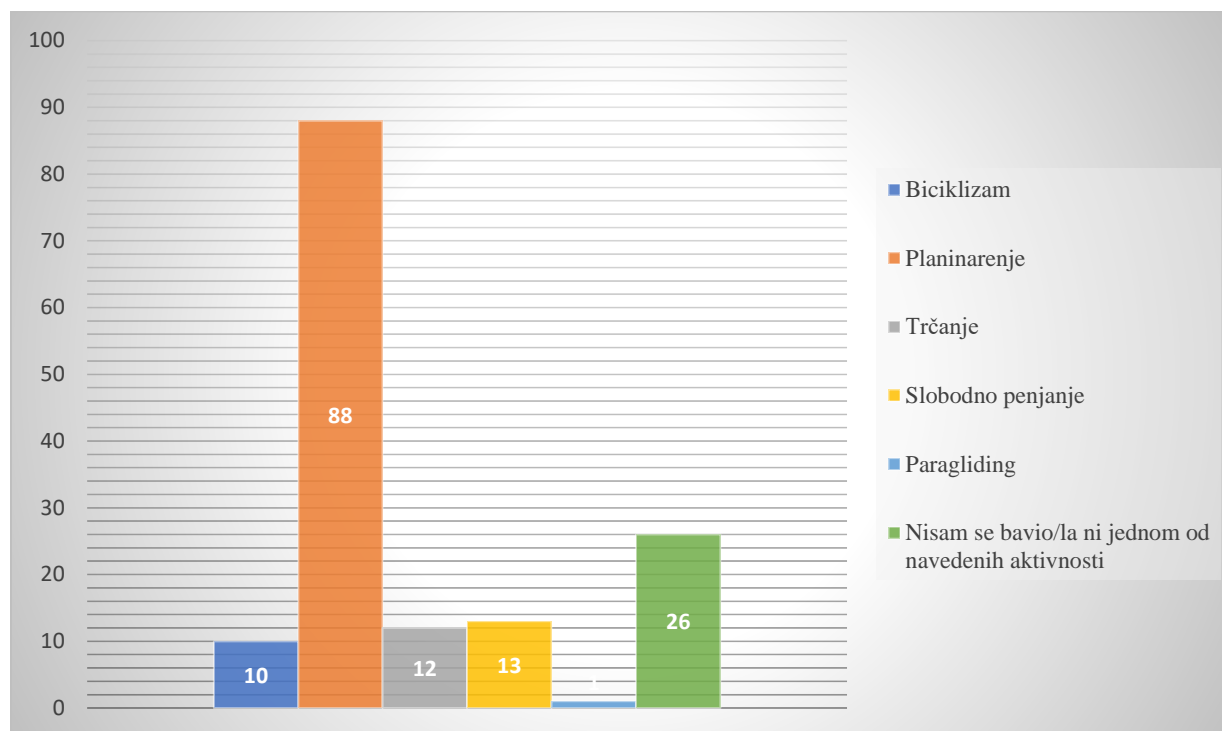


Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Grafikonom 15. ustanovljeno je kako je čak 78 od ukupno 119 ispitanika ocijenilo prirodnu atrakciju „Flora i fauna“ kao u potpunosti atraktivnu, te oni čine 65,55% ispitanika. Zatim slijedi skupina koja je ocijenila atrakciju kao djelomično atraktivnu te oni čine 22,69% ispitanika. Ispitanika koji nisu mogli ocijeniti atrakciju ima 9 te oni čine 15,13% ispitanika. Samo troje ispitanika ocijenilo je prirodnu atrakciju „Flora i fauna“ kao u potpunosti neatraktivnu (2,52%). Najmanje je ispitanika odlučilo ocijeniti atrakciju kao djelomično neatraktivnu (1,68%).

Nadalje, pokušalo se ustanoviti kojim su se aktivnostima ispitanici bavili u Parku prirode Učka. U nastavku slijedi analiza grafikona 16. koja će se vršiti prema broju odgovora ispitanika.

Grafikon 16. Aktivnosti kojima su se ispitanici bavili u Parku prirode Učka

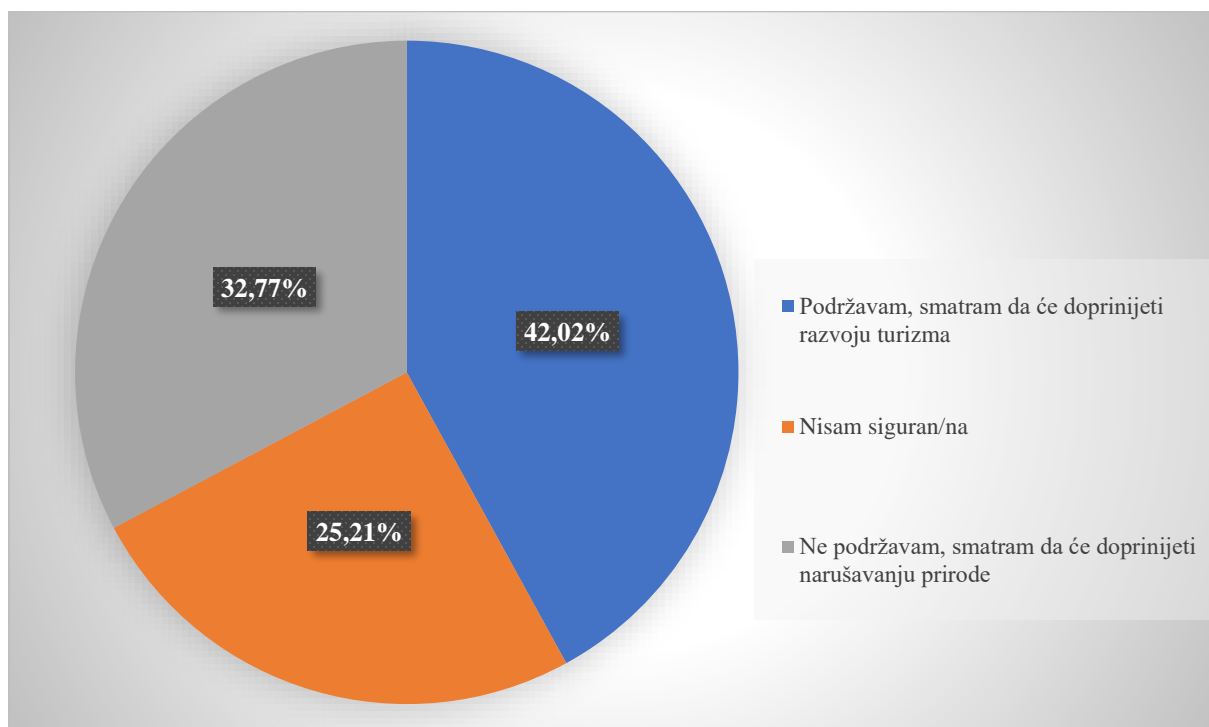


Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Na pitanje kojim su se aktivnostima bavili u PP Učka, ispitanici su imali mogućnost odabira više odgovora, stoga će se analiza vršiti prema ukupnom broju odgovora kojih je 150. Prema grafikonu 16. vidljivo je kako se najveći broj ispitanika u Parku prirode Učka bavio planinarenjem. Taj je odgovor odabralo 88 ispitanika što čini 58,67 % od ukupnih odgovora. Zatim prema brojnosti slijede ispitanici koji se nisu bavili niti jednom od navedenih aktivnosti, te njih ima 26 i taj odgovor čini 17,33 % od ukupnih odgovora. Slijede slobodno penjanje (8,67 %), trčanje (8,00 %) i biciklizam (6,67 %). Samo jedan ispitanik se u Parku prirode Učka bavio aktivnošću paraglidinga.

U nastavku će se analizirati grafikon 17. koji prikazuje jesu li ispitanici suglasni sa projektom buduće žičare u Parku prirode Učka.

Grafikon 17. Stav ispitanika o projektu buduće žičare u Parku prirode Učka

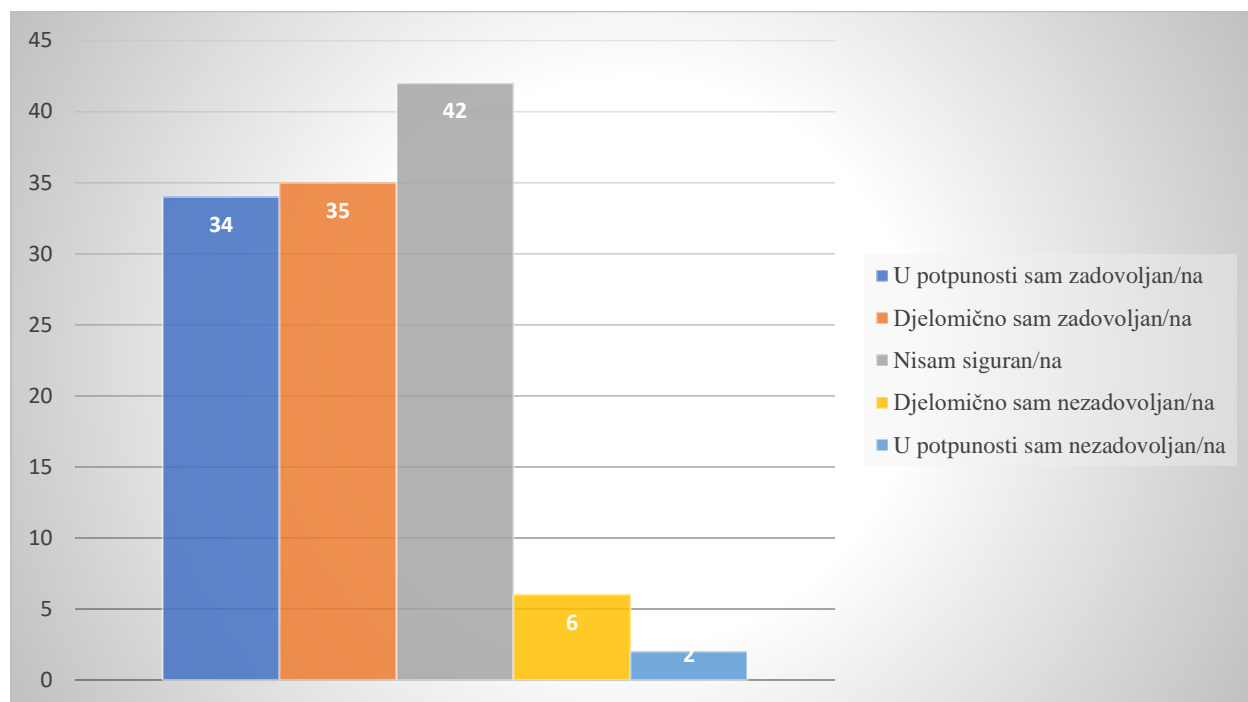


Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Prema grafikonu 17, vidljivo je kako većina ispitanika (42,02%) podržava odluku o projektu buduće žičare u Parku prirode Učka. Zatim slijede ispitanici koju ne podržavaju odluku o izgradnji buduće žičare, te oni čine 32,77% ispitanika. Najmanju skupinu čine ispitanici koji nisu sigurni oko projekta buduće žičare (25,21%).

Slijedi analiza odgovora ispitanika o zadovoljstvu sa sadržajem koji nudi Centar za posjetitelje Poklon koja je prikazana grafikonom 18.

Grafikon 18. Stav ispitanika o sadržaju Centra za posjetitelje Poklon

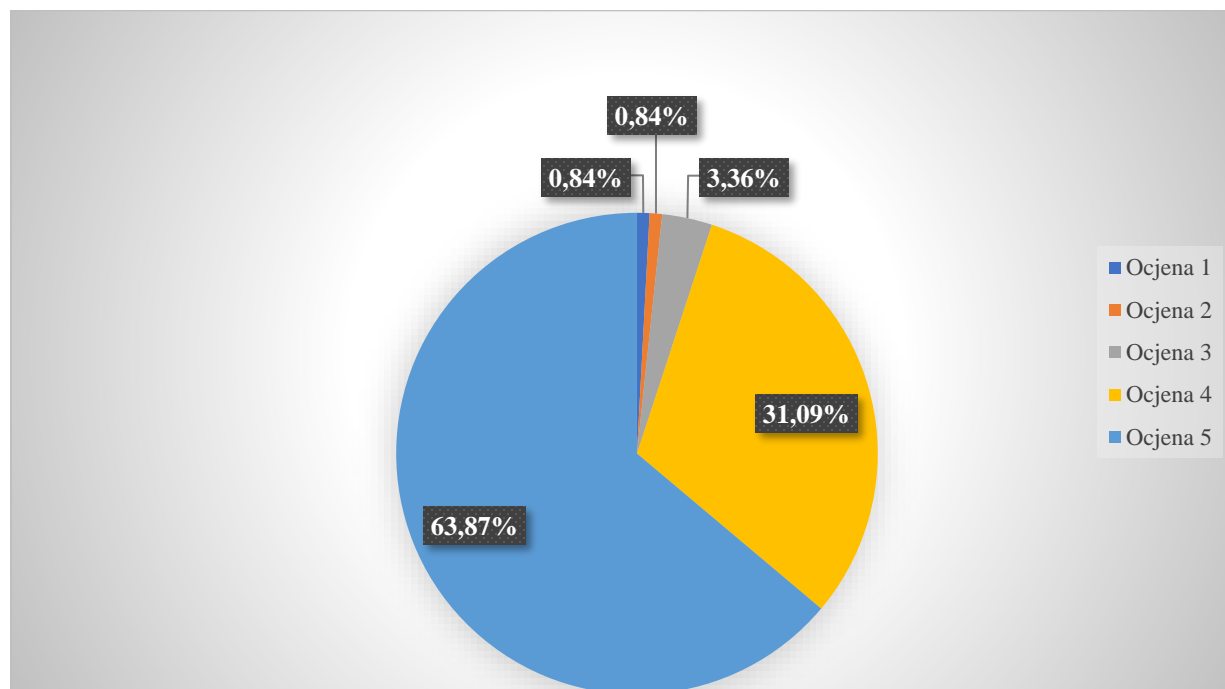


Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Prema podacima iz grafikona 18., vidljivo je kako najveći broj ispitanika (35,29%) nije siguran/na kako bi ocijenio sadržaje Centra za posjetitelje Poklon čime se zaključuje kako ga nisu posjetili. Slijede ispitanici koji su djelomično zadovoljni sadržajem Centra za posjetitelje poklon te njih ima 35 (29,41%) te ispitanici koji su u potpunosti zadovoljni sadržajem Centra za posjetitelje Poklon (28,57%). Nešto manji broj posjetitelja je djelomično nezadovoljan (5,04%) i u potpunosti nezadovoljan (1,68%).

U nastavku slijedi analiza posljednjeg pitanja u anketi kojom će se interpretirati sveopće zadovoljstvo posjetitelja posjetom Parka prirode Učka, a podaci će se prikazati u grafikonu 19.

Grafikon 19. Sveopće zadovoljstvo ispitanika posjetom Parka prirode Učka



Izvor: Izrada autorice prema rezultatima istraživanja

Na posljednje pitanje su posjetitelji imali mogućnost ocijeniti sveopće zadovoljstvo posjete Parka prirode Učka ocjenom od 1 do 5. Prema dobivenim rezultatima vidljivim u grafikonu 19., može se iščitati kako je najviše ispitanika, njih čak 76 (63,87%), ocijenilo Park prirode Učka ocjenom 5. Nešto manji broj, odnosno 37 ispitanika (31,09%), je Parku prirode Učka dodijelilo ocjenu 4. Zatim slijede ispitanici koji su ocijenili Park prirode Učka ocjenom 3 (3,36%). Najmanji broj ispitanika ocijenio je sveukupno zadovoljstvo posjetom Parka prirode Učka ocjenama 2 (0,84%) i 1 (0,84%).

4.2 Istraživanje upravljanja i posjećenosti Parka prirode Učka

Sljedeći dio istraživanja odnosi se na dubinski intervju sa djelatnicom Javne ustanove Parka prirode Učka. Intervju se odvio putem platforme Zoom sa stručnom savjetnicom za marketing i odnose s javnošću Doris Kramarić te se sastoji od 11 pitanja. Cilj intervjuja jest dobiti konkretnije informacije o tome kakva je posjećenost Parka prirode Učke i pojedinih prirodnih atrakcija, te kojim projektima i suradnjama se ona pokušava povećati. U nastavku slijede odgovori na pitanja.

Koje planove i projekte bi istaknuli kao najbitnije za ostvarivanje konkretnih planskih ciljeva Parka prirode Učka u idućem razdoblju?

Mi smo sada imali veliki projekt Učka 360. To je bio kapitalan projekt kojim se znatno unaprijedila posjetiteljska infrastruktura, edukacijski programi i u sklopu kojeg je u konačnici izgrađen Centar za posjetitelje Poklon što je jedan od najvećih zahvata u povijesti Parka. Sada smo s tim velikim projektom napravili značajne pomake u sustavu posjećivanja a trenutno to nadograđujemo još nekim manjim projektima. Tu se prvenstveno radi o obnovi poučnih staza i šetnica koje imamo u Parku prirode Učka. Obnavljaju se poučne ploče i radi se novi dizajn. S obzirom da smo napravili velike pomake u tom segmentu, sve drugo što sada radimo i planiramo usmjereno je ka očuvanju i zaštiti prirode tako da ćemo se sada malo više baviti stručnim i znanstvenim djelom, onoga što ustanova obuhvaća. S druge strane ovaj dio vezan uz posjećivanje i turističku ponudu imamo za sada na dosta visokoj razini. Nadogradnje su uvijek potrebne ali mi ne smijemo zanemariti zaštitu kao jednu od naših glavnih zadaća. Sada imamo projekt obnove i restauracije krških lokvi na ovom području, imamo velike pomake po pitanju ornitofaune s obzirom da smo prošle godine napravili reintrodukciju bjeloglavih supova koji ponovno sada gnijezde na Učki. Tu smo išli s nekim manjim projektima kako bi osigurali hranu za te jedinke koje su tu prisutne a hrane se na našem hranilištu koje je također napravljeno u sklopu projekta. Različiti su tu još segmenti što se tiče posjetiteljske ponude. Bili smo i podupiratelji izgradnje planinarskog skloništa na Kremenjaku. Puno je to manjih i većih projekata. Zapravo se balansira zaštita i posjećivanje ali će se u narednom periodu više ići na zaštitu.

Koje se mjere provode kako bi se očuvale prirodne atrakcije?

To je nešto što detaljnije možete pronaći u Planu upravljanja. Tih mjera je niz i teško ih je izdvojiti. Naša prvenstvena zadaća jest zaštita i očuvanje te tu postoji niz mjera od nadzora do praćenja staništa i vrsta, različitih istraživanja, uključivanja u projekte i reagiranja. Ova tema je s razlogom prva u našem Planu upravljanja te tamo možete pronaći konkretne aktivnosti koje su najčešće vezane uz praćenje ciljnih vrsta koje moramo zaštititi. To je nešto što nam je prioritet.

Koje su lokacije u Parku prirode Učka najposjećenije i zbog čega smatrate da je tome tako?

Daleko najposjećenija lokacije je vrh Vojak. To je najviši vrh u Parku prirode Učka na kojem se nalazi kula Vojak koja je i simbol Parka. Od kada postoji organizirani dolazak planinara na Učku,

Vojak je uvijek privlačio najveći broj posjetitelja prvenstveno zato što je lako dostupan. Atraktivan je pogled s vrha koji je prepoznatljiv i smatra se jednim od najljepših u Hrvatskoj. Tko god dođe u Park prirode Učka a nije bio na Vojaku, smatra se da ni nije bio na Učki. Od otvaranja Centra za posjetitelje, prijevaj Poklon postao je druga najposjećenija lokacija prvenstveno zbog sadržaja koji se ovdje nude i zbog info punkta gdje posjetitelji mogu dobiti sve informacije i uputiti se dalje ovisno o svojim afinitetima. Tu je i interpretacijski centar u kojem je prikazana kulturna i prirodna baština Parka prirode Učka, znači jedan muzejski postav i ostali sadržaji koji se ovdje nude kao što su ugostiteljski objekti i suvenirnice su ono što ga svakako izdvaja. Osim toga je i lokacija atraktivna i nov je sadržaj. Bez obzira na veliki broj stranih turista u ljetnim mjesecima, mi imamo i veliki broj domaćih posjetitelja tijekom cijele godine koji zapravo dolaze ovdje kako bi i vidjeli nešto što je novo u ponudi. Treći lokalitet koji svakako izdvajamo kao vrlo posjećen je kanjon Vele Drage koji je i geomorfološki spomenik prirode te je iz tog segmenta geologije izrazito zanimljiv a također je vizualno vrlo atraktivan i lako dostupan.

Koji su kanali promocije u svrhu privlačenja posjetitelja?

Od pojave digitalnih alata za promociju, oni su postali primaran alat promocije koji se koristi u našoj promociji zbog dosega i iz financijskih razloga. Ključan alat su svakako društvene mreže no mi i dalje koristimo i ove „offline“ kanale promocije tako da se još uvijek tiskaju brošure koje su prisutne u turističkim centrima na Opatijskoj rivijeri, u Rijeci i Istarskoj županiji, dakle i ti neki klasični kanali promocije postoje. Nadalje, s obzirom da smo cjelogodišnja destinacija, bitne su nam promocijske aktivnosti tokom cijele godine.

Kojim mjesecima je Park prirode Učka najposjećeniji?

Kod nas su jesen i proljeće termini kada imamo najviše posjetitelja. Svibanj, kolovoz i listopad su mjeseci kada imamo najveći broj posjetitelja. U svibnju i listopadu imamo veći broj planinara i ljudi koji prakticiraju različite outdoor aktivnosti, dok su u ljetnim mjesecima to više posjetitelji u visitor centru koji traže kraće šetnje, dolaze u muzej, na kavu i ne bave se nekim ekstremnim outdoor aktivnostima. U zimskim mjesecima, pogotovo kada je snijeg na Učki, dolazi veliki broj posjetitelja. To su najčešće vikend posjetitelji i to su najčešće naši posjetitelji s područja Hrvatske iako ima i posjetitelja iz Italije i Slovenije.

Kakve bi posjetitelje voljeli privući? Želite li uopće privući nove posjetitelje ili Vam je prvenstveno u cilju zaštita i očuvanje stanja prirode?

Mi nemamo preveliki pritisak posjetitelja do te mjere da bi oni utjecali značajno na zaštitu prostora i bioraznolikosti u ovom trenutku. U aktivnostima koje su predviđene Planom upravljanja, postoji i aktivnost koja se tiče izrade strategije posjećivanja u slučaju prevelikog pritiska posjetitelja. Uvijek radimo na daljnjoj promociji i privlačenju novih posjetitelja s obzirom da imamo nove sadržaje ali zapravo smo na nekom optimalnom broju posjetitelja i za sada nemamo neke prijete po tom pitanju. Što se posjećivanja tiče, ovisno o sadržaju radi se i promocija, te se na temelju toga stvaraju i ciljne skupine koje želimo privući. Dok nije bilo centra za posjetitelje, outdoor entuzijasti i rekreativci bili su prvenstvena ciljna skupina s obzirom da smo nudili sadržaje za takvu vrstu posjetitelja. S otvaranjem centra za posjetitelje dobili smo i sadržaj koji nam je proširio tu primarnu ciljnu skupinu na obitelji i djecu. Park prirode Učka je prepoznat po svojim edukativnim programima tako da su nam tu svakako i neke obrazovne ustanove jedna od skupina koje želimo privući. Promocija se radi segmentirano sukladno sadržaju ali svakako su i dalje outdoor entuzijasti i ljudi koji se bave različitim aktivnostima u prirodi primarna skupina. U slučaju da se u dogledno vrijeme pojavi neki novi sadržaj različit od ovoga, definirat će se i nove ciljne skupine kojima je on namijenjen i sukladno tome se vrši promocija.

Kolika je godišnja posjećenost?

U našim godišnjim izvješćima imate napisane točne brojke posjetitelja po lokacijama. Primjerice, na određenim najvećim događanjima je ukupno prošle godine procijenjeni broj posjetitelja bio 120 000. Mi od 2020. godine kada smo provodili projekt Učka 360 imamo postavljene brojače posjetitelja na lokacijama Vojak, Vela draga i centar za posjetitelje, i na temelju kojih smo dobili pokazatelje tog broja posjetitelja jer park prirode ne naplaćuje ulaznice tako da nemamo neke konkretne podatke a imamo površinu od 160 km² i teško je točno procijeniti konačni broj posjetitelja. Brojači posjetitelja su nam dali neke smjernice odnosno predodžbu o tome koliki je broj posjetitelja.

Kakav utjecaj na posjećenost Parka prirode Učka ima centar za posjetitelje Poklon?

Samim time što je to druga najposjećenija lokacija u parku, svakako smo dobili sadržaj koji je bio potreban. Neka namjera je bila da taj centar bude središte parka, jedna početna točka s koje će se

dalje istraživati područje parka jer je na putu prema Vojaku te na putu prema Land art stazi tako da smo dobili mjesto gdje ljudi dođu, informiraju se, saznaju ono što im je potrebno. Imamo ponudu električnih bicikala, karte planinarskih puteva i muzej gdje posjetitelji mogu saznati nešto više o samom području prije nego što ga krenu u prirodu istraživati. On je ispunio svoju funkciju, i mislim da je svakako vrijedan sadržaj ne samo Parka prirode Učka nego i nekog šireg područja koji obuhvaća i Istarsku i Primorsko-goransku županiju.

Što mislite o projektu žičare na Učki?

Ministarstvo je izdalo potrebne dozvole koje je investitor zatražio i što je bio dužan ishoditi za ovaj projekt. Ne želimo komentirati projekte koji nisu u fazi realizacije. Žičara Učka je projekt o kojem se priča jako dugo, međutim dok se ne pokrenu neki konkretni zahvati i realizacija nema potrebe uključivati ga u razgovor o posjećivanju Parka prirode Učka

Vidite li se kao dionik u turizmu i turističkoj ponudi?

Park prirode Učka je od svog osnivanja 1999. godine dionik turističke ponude ovog prostora sam po sebi. Učka je turistički zanimljiva bila od početka 20. stoljeća kada su prvi posjetitelji ovdje počeli dolaziti. To je outdoor turizam koji se prvenstveno kroz planinarenje isprofilirao na ovom području. Sa novim trendovima u turizmu, pogotovo održivim turizmom, svakako su parkovi prirode kao takvi značajni dionici turističke ponude određenog područja tako da i Primorsko-goranska i Istarska županija ističu Park prirode Učka kao vrijedan subjekt u svojoj ponudi. Grad Opatija, na čijem području se nalazi centar za posjetitelje Poklon i dio Parka, te sve općine i gradovi koji obuhvaćaju područje Parka prirode Učka, prepoznali su ga kao dio svoje ponude.

Kako surađujete s lokalnim stanovništvom?

U našem Planu upravljanja posebna tema je upravo suradnja s lokalnim stanovništvom. Svake nedjelje u rujnu organiziramo *Učkarski saman* koji je jedna od najvećih manifestacija na ovom području gdje svi lokalni OPG-ovi imaju prilike predstaviti svoje proizvode. Potičemo tradiciju i potičemo lokalnu radinost. Što se tiče očuvanja prirode, surađujemo sa lovačkim društvima i sa stanovnicima na području Parka koji preko 20 godina žive u zaštićenom području. Svjesni su gdje žive i te potrebe za zaštitom i očuvanjem. Oni sami po sebi to baštine i cijene prostor u kojem žive. Postoje situacije gdje se na primjer, sruši stablo pa se zove lokalni DVD. Lokalni stočari bitni su za očuvanje travnjaka s obzirom da ispašu rade na području parka. Potičemo njihovu djelatnost

koliko god možemo kako bi im olakšali život i rad na ovom području jer su nam oni je iznimno bitni za bioraznolikost i travnjačka staništa. Niz je tih primjera u kojima imamo vrlo uspješnu suradnju što sa stanovništvom što sa subjektima koji djeluju na području parka.

Zaključak

Zaštićena područja su veoma vrijedne destinacije posjetiteljima, osobito u današnje doba kada je sve popularniji zeleni i održivi turizam. To su područja netaknute prirode i bogate bioraznolikosti, koja su iznimno privlačna posjetiteljima koji žele uživati u prirodnim ljepotama, kao i onima koji se bave aktivnostima na otvorenom. Kako bi se očuvale prirodne ljepote područja i održala ekološka ravnoteža, veoma je važno upravljanje zaštićenim područjima te educiranje posjetitelja o važnosti nenarušavanja tog prirodnog balansa. U Republici Hrvatskoj postoji čak 409 zaštićenih područja, od kojih je 12 parkova prirode. Park prirode Učka je atraktivno zaštićeno područje koje spaja Istarsku i Primorsko-goransku županiju. Područje Parka prirode Učka obiluje prirodnim turističkim atrakcijama poput zanimljivih geoloških formacija te raznolike flore i faune kojima privlači pretežno domaće, ali i strane posjetitelje. Osim svojih iznimnih prirodnih ljepota, Park prirode Učka ljubiteljima aktivnosti na otvorenom pruža uređene staze za planinarenje, trail trčanje, biciklizam, slobodno penjanje te poučne staze. Također, u Parku prirode Učka registrirano je letjelište „Učka“ za ljubitelje adrenalinskih aktivnosti poput paraglidinga.

Analizom rezultata dobivenih anketnim upitnikom, ustanovljeno je kako su glavni motivacijski čimbenici posjetitelja za dolazak u Park prirode Učka aktivnosti na otvorenom, mir i opuštanje te prirodne atrakcije. Posjetitelji motivirani tim čimbenicima su ujedno i glavna ciljna skupina koja se želi privući u Park prirode Učka čime se zaključuje kako Javna ustanova Park prirode Učka pametno koristi promotivne alate u svrhu privlačenja željenih posjetitelja. Planinarenje je i dalje aktivnost kojom se posjetitelji najviše bave u Parku prirode Učka što potvrđuje činjenica kako su vrhovi i planinarske staze najposjećenije atrakcije u Parku prirode Učka. Posjetitelji su izrazito zadovoljni atraktivnošću većine prirodnih atrakcija, što ukazuje na visok stupanj zadovoljstva posjetitelja kvalitetom prirodnih resursa te se stoga zaključuje kako prirodne atrakcije imaju ključnu ulogu u privlačenju posjetitelja i pružanju kvalitetnog iskustva pri boravku u Parku prirode Učka. Od prirodnih atrakcija osobito su se istaknuli vrh Vojak, prijevoj Poklon i kanjon Vele Drage. To su ujedno i lokacije na kojima su postavljeni brojači posjetitelja u sklopu projekta Učka 360° kako bi se lakše mogao pratiti broj posjetitelja s obzirom da se ulazak u Park prirode Učka ne naplaćuje. Vrh Vojak je i dalje najpopularnija destinacija u Parku, a to su potvrdili posjetitelji, ali i Javna ustanova Park prirode Učka. Prijevoj Poklon još je atraktivnija lokacija od izgradnje novog centra za posjetitelje Poklon čime se nadogradila turistička ponuda Parka prirode Učka i privukli

su se novi posjetitelji. Centar za posjetitelje Poklon pruža posjetiteljima priliku da bolje upoznaju specifičnosti Parka prirode Učka, njegovu bogatu floru i faunu te geološke značajke koje čine ovaj prostor jedinstvenim. Kroz različite edukativne programe i aktivnosti, posjetitelji imaju priliku naučiti o ekosustavima, ekološkim procesima te o važnosti održivog turizma i odgovornog ponašanja prema okolišu čime je centar za posjetitelje Poklon postao jedan od vrijednijih sadržaja na ovim prostorima.

Uzevši u obzir istraživanje provedeno s posjetiteljima, vidljivo je kako je većina zadovoljna posjetom Parka prirode Učka te se planira vratiti čime je potvrđeno kako Javna ustanova Park prirode Učka kontinuirano novim projektima nadograđuje svoju posjetiteljsku ponudu, ne zanemarujući pritom svoju glavnu zadaću, zaštitu i očuvanje zaštićenog područja. Međutim, projekt žičare na Učki postavlja se kao problem s obzirom da dio posjetitelja smatra kako će to doprinijeti razvoju turizma, dok ostatak smatra kako će doprinijeti narušavanju prirode. Javna ustanova Parka prirode Učka ostala je suzdržana pri upitu o izgradnji žičare, no čini se kako bi taj projekt mogao dovesti do situacije u kojoj će određen broj posjetitelja prestati dolaziti u Park. U ovom slučaju je nužno da Javna ustanova Park prirode Učka organizira javne rasprave o temi te edukativne programe o utjecaju žičare na okoliš kako bi se educirala javnost i promovirala važnost očuvanja okoliša.

Park prirode Učka se kao zaštićeno područje suočava s izazovima održivog razvoja koji uključuje održavanje ravnoteže između očuvanja prirodnih resursa i promicanja turizma. Kako bi se održala atraktivnost i zaštita područja potrebno je kontinuirano ulagati u očuvanje ekosustava i zaštitu ugroženih vrsta, održavanje posjetiteljske infrastrukture, organiziranje edukacijskih programa i poticanje lokalnog gospodarstva. Otvaranjem smještajnih kapaciteta sa certifikatima održivosti poput eko kampova i ruralnih domaćinstva, proširila bi se turistička ponuda bez negativnog utjecaja na okoliš.

Popis literature

Knjige:

- Čavlek Nevenka, i Darko Prebežac, *Turizam – ekonomske osnove i organizacijski sustav*, Zagreb: Školska knjiga, 2011.
- Martinić Ivan, *Upravljanje zaštićenim područjima prirode – planiranje, razvoj i održivost*, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Šumarski fakultet, 2010.
- Petrić Lidija, *Upravljanje turističkom destinacijom: načela i praksa*, Split: Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, 2011.
- Randić Marko, *Zaštićena prirodna baština Primorsko-goranske županije*, Rijeka: Primorsko-goranska županija, 2010.
- Sulić Elvis, *Učka outdoor - outdoor vodič Parka prirode Učka*, Ičići: Javna ustanova Park prirode Učka, 2021.
- Vlahović Igor, i Bojan Matoš, *Na samom rubu Dinarida – Geologija Parka prirode Učka*, Ičići: Javna Ustanova Park prirode Učka, 2021.

Članci:

- Grofelnik Hrvoje i Nataša Kovačić, *Determining the impact of tourism on the environment by extracting the carbon footprint of road infrastructure in natural protected areas - case study of the Učka nature park*, ToSEE – Tourism in Southern and Eastern Europe, Vol. 7 (2023.): 143-153.

Ostalo:

- Javna ustanova Park prirode Učka, *Plan upravljanja Parkom prirode Učka i pridruženim zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže (2023.-2032.)* https://www.pp-ucka.hr/2020/wp-content/uploads/PU6018_PP-Ucka_PU_24022023_Final_ispr.pdf (pristupljeno 10.10.2023.)
- Javna ustanova Park prirode Učka, *Plan upravljanja Parka prirode Učka (2011. – 2021.)* <https://www.pp-ucka.hr/2020/wp-content/uploads/Plan-upravljanja-Parka-prirode-U%C4%8Dka.pdf> (pristupljeno 10.10.2023.)

Internet stranice:

- Bioportal, <https://www.bioportal.hr/gis> (16.06.2023.)
- Bjelan, Mirko: Kanjon potoka Banine od ušća u Iki do izvora pod Grnjačem, 2020. https://planinarenje.hr/blogovi/kanjon-potoka-banine_od-usca-u-iki-do-izvora-pod-grnjacem (pristupljeno 13.10.2023.)
- Dropuljić, Mija: Učka: Uputi se na stazu uz potok Banina koja vodi do “skrivenog” slapa Rečina, 2022., <https://underdreamskies.com/2022/03/17/učka-uputi-se-na-stazu-uz-potok-banina-koja-vodi-do-skrivenog-slapa-recina/> (pristupljeno 13.10.2023.)
- Državni zavod za statistiku: Popis stanovništva 2021., <https://dzs.gov.hr/naslovna-blokovi/u-fokusu/popis-2021/88> (pristupljeno 18.03.2024.)
- Ekomuzej Vlaški puti, <http://vlaskiputi.com/hr/o-nama/ekomuzej/> (pristupljeno 06.02.2024.)
- Facebook stranica Park prirode Učka, <https://www.facebook.com/park.prirode.ucka> (pristupljeno 31.10.2023.)
- Grad Pula, <https://www.pula.hr/hr/o-puli-pola/popis-stanovnistva/> (pristupljeno 04.03.2024.)
- Hrvatska puna života: Bijele i Samarske stijene, <https://croatia.hr/hr-hr/outdoor-i-aktivni-odmor/setanje-i-planinarenje/bijele-i-samarske-stijene> (pristupljeno 02.02.2024.)
- Hrvatski planinarski savez, <https://www.hps.hr/info/hrvatski-vrhovi/učka-vrh-vojak/> (pristupljeno 10.10.2023.)
- Istarska županija, <https://www.istra-istria.hr/hr/upoznaj-zupaniju/zemljopisni-podaci/> (pristupljeno 04.03.2024.)
- Istra ecoxperience: Ekomuzej Vlaški puti, <https://www.istraecoxperience.com/hr/eko-mjesta/muzeji-i-tematski-parkovi/ekomuzej-vlaski-puti> (pristupljeno 06.02.2024.)
- Joy in life Croatia: Otvoren je Centar za posjetitelje Poklon u Parku prirode Učka, 2021., <https://joyinlifecroatia.com/2021/05/otvoren-je-centar-za-posjetitelje-poklon-u-parku-prirode-učka> (pristupljeno 06.02.2024.)
- Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja: Zaštićena područja, <https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-za-zastitu-prirode-1180/zasticena-podrucja/1188> (pristupljeno 15.06.2023.)
- Nacionalni park Brijuni, <https://www.np-brijuni.hr/hr/brijuni/opci-podatci-1/brijuni-u-brojkama> (pristupljeno 11.03.2024.)
- Nacionalni park Risnjak <https://www.np-risnjak.hr/opce-informacije/> (pristupljeno 01.02.2024.)
- Natura Histrica. <https://www.natura-histrica.hr/hr/novost/medunarodni-dan-planina-2020-281> (pristupljeno 31.10.2023.)

- Park prirode Učka, <https://www.pp-učka.hr/o-parku/> (pristupljeno 17.06.2023.)
- Parkovi Dinarida, <https://parksdinarides.org/mrki-medvjed-ursus-arctos/> (pristupljeno 08.11.2023.)
- Petričić, Suzi: Park prirode Učka, Sušačka revija br.60, <http://www.klub-susacana.hr/revija/clanak.asp?Num=60&C=19> (pristupljeno 13.10.2023.)
- Plantea, <https://www.plantea.com.hr/pasji-zub/> (pristupljeno 31.10.2023.)
- Prigoda.hr: Položaj i prostor Primorsko – goranske županije <https://prigoda.hr/pgz-polozaj/> (pristupljeno 01.02.2024.)
- Primorsko- goranska županija: Gradovi i općine <https://www.pgz.hr/o-zupaniji/gradovi-i-opcine/> (pristupljeno 01.02.2024.)
- Priroda Hrvatske, <https://priodahrvatske.com/2018/11/28/suri-orao-aquila-chrysaetos/> (pristupljeno 08.11.2023.)
- Zavod za zaštitu okoliša i prirode: Što je zaštićeno područje ?, <http://www.haop.hr/hr/tematskapodrucja/zasticena-podrucja/zasticena-podrucja/sto-je-zasticeno-podrucje> (pristupljeno 15.06.2023.)

Popis ilustracija

Slike

Slika 1. Park prirode Učka.....	8
Slika 2. Nacionalni Park Risnjak.....	9
Slika 3. Kameni Prsti –Bijeje stijene	10
Slika 4. Zaštićena prirodna područja Istarske županije	11
Slika 5. Nacionalni park Brijuni	12
Slika 6. Granice Parka prirode Učka	13
Slika 7. Vrh Vojak (1401 m)	15
Slika 8. Veliki Planik (1272 m)	16
Slika 9. Kanjon Vela Draga	17
Slika 10. Slap Banina	20
Slika 11. Slap u Lovranskoj Dragi.....	20
Slika 12. Bukova šuma	22
Slika 13. Zaštićena biljna vrsta „Pasji zub“	23
Slika 14. Zvezdasti ljiljan.....	24
Slika 15. Učkarski zvončić	25
Slika 16. Crni apolon.....	26
Slika 17. Suri orao	26
Slika 18. Crni daždevnjak.....	27
Slika 19. Medvjed.....	27
Slika 20. Kula na Vojaku	29
Slika 21. Ekomuzej Vlački puti	30
Slika 22. Centar za posjetitelje Poklon.....	30
Slika 23. Staza umjetnosti u krajobrazu "Stražica-Sapaćica"	35
Slika 24. Karta "Učka Bike"	37
Slika 25. Imena sektora i broj smjerova za penjanje u Parku prirode Učka	38
Slika 26. Letenje u Parku prirode Učka.....	39

Grafikoni

Grafikon 1. Dob ispitanika	41
Grafikon 2. Stupanj završenog obrazovanja ispitanika	42
Grafikon 3. Radni status ispitanika.....	43
Grafikon 4. Učestalost posjećivanja parkova prirode i/ili nacionalnih parkova	44
Grafikon 5. Faktor motiviranosti ispitanika pri posjeti Parka prirode Učke.....	45
Grafikon 6. Vrijeme provedeno u Parku prirode Učka.....	46
Grafikon 7. Stav ispitanika o povratku u Park prirode Učka.....	47
Grafikon 8. Posjećenost prirodnih atrakcija u Parku prirode Učka	48
Grafikon 9. Atraktivnost prirodne atrakcije "prijevoj Poklon"	49
Grafikon 10. Atraktivnost prirodne atrakcije "kanjon Vela Draga"	50
Grafikon 11. Atraktivnost prirodne atrakcije "vrh Vojak"	51

Grafikon 12. Atraktivnost prirodne atrakcije "slap Banina"	52
Grafikon 13. Atraktivnost prirodne atrakcije "Veli Planik"	53
Grafikon 14. Atraktivnost prirodne atrakcije "Poučne staze"	54
Grafikon 15. Atraktivnost prirodne atrakcije "Flora i fauna"	55
Grafikon 16. Aktivnosti kojima su se ispitanici bavili u Parku prirode Učka	56
Grafikon 17. Stav ispitanika o projektu buduće žičare u Parku prirode Učka.....	57
Grafikon 18. Stav ispitanika o sadržaju Centra za posjetitelje Poklon.....	58
Grafikon 19. Sveopće zadovoljstvo ispitanika posjetom Parka prirode Učka.....	59

Tablice

Tablica 1. Broj zaštićenih područja i ukupna površina po kategorijama zaštite.....	4
Tablica 2. Vrste prirodnih atrakcija u turizmu.....	14